

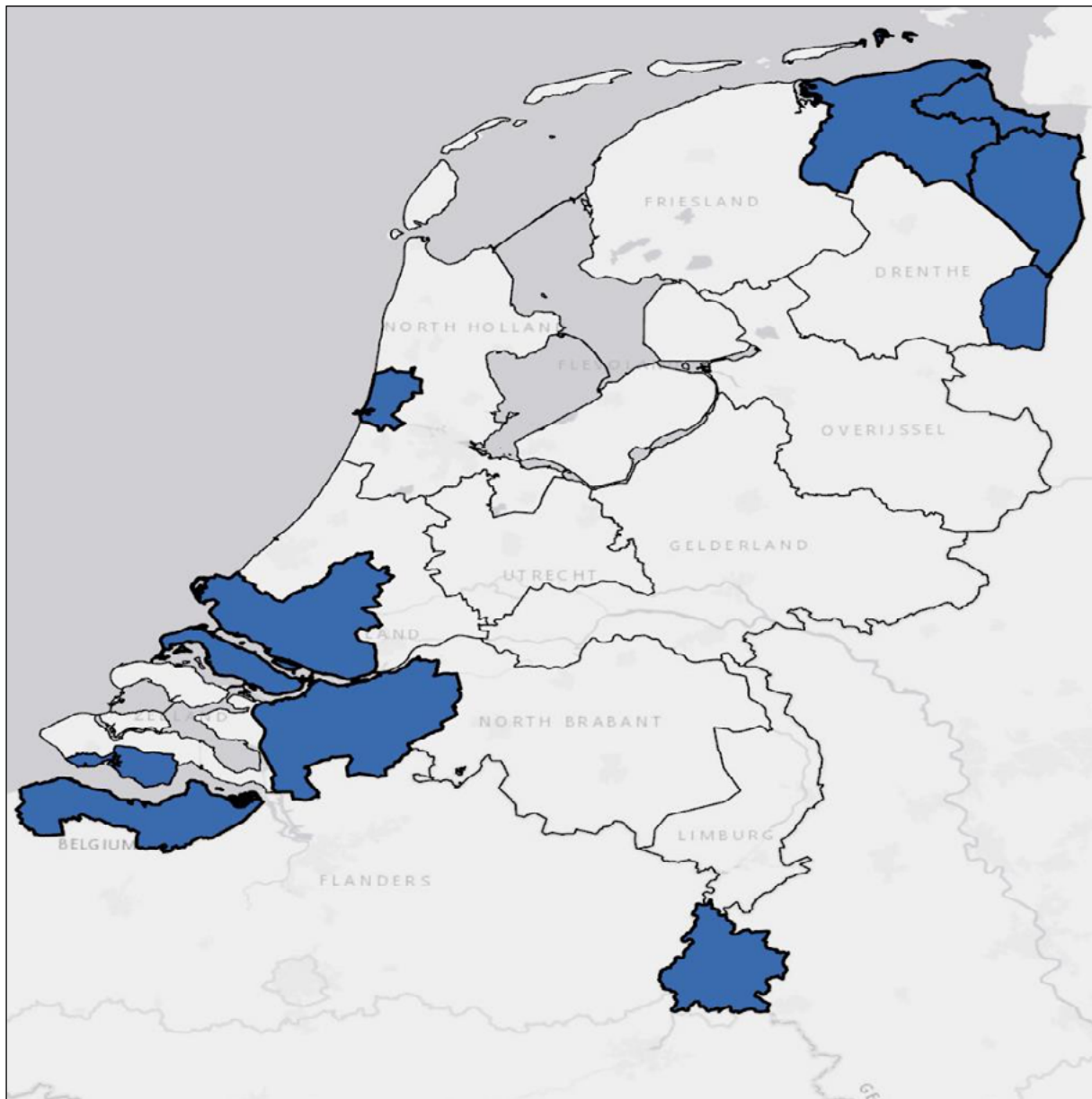

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Fonds voor
rechtvaardige
transitie

Publieksversie Operationeel Programma JTF Nederland

Inhoud

1	Introductie JTF Nederland.....	3
2	Operationeel Programma.....	4
2.1	Programmastrategie	4
2.2	Maatschappelijke uitdagingen: impact van klimaattransitie-opgave.....	6
2.3	Tekortkomingen van de markt	6
2.4	Investeringsbehoeften en verhouding JTF met andere Europese fondsen.....	7
2.5	Aanbevelingen van de Europese Commissie.....	8
2.6	JTF Nederland 2021-2027 transitieproblemen in de regionale plannen.....	8
2.7	Wie kan JTF steun aanvragen?	10
3	Prioriteiten per JTF-regio.....	11
3.1	Programmabudget en cofinanciering.....	12
2.2	Groningen-Emmen.....	13
3.3	IJmond.....	17
3.4	Groot-Rijnmond	21
3.5	Zeeuws-Vlaanderen en Vlissingen-Oost.....	25
3.6	West-Noord-Brabant.....	29
3.7	Zuid-Limburg.....	33
4	Uitvoering programma	37
4.1	Governance en betrokken regionale partijen	37
4.2	Administratieve lastenverlichting en vereenvoudigde kostensoorten	39
4.3	Communicatie en zichtbaarheid	40

1 Introductie JTF Nederland

Inleiding

De Europese Unie heeft 623 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het fonds voor een rechtvaardige transitie: Just Transition Fund Nederland (JTF). Het JTF draagt bij aan de overgang naar een klimaat-neutraal Europa tegen 2050. Klimaatneutraal betekent dat de uitstoot van broeikasgas niet hoger is dan wat er vastgelegd wordt, netto is de uitstoot dan nul. Het voornaamste doel van het JTF is om de transitie op een rechtvaardige manier te laten verlopen in regio's die sociaaleconomisch sterk afhankelijk zijn van de fossiele industrie. Het Nederlandse JTF-programma heeft betrekking op de regio's Groningen-Emmen, IJmond, Groot-Rijnmond, West-Noord-Brabant, Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Limburg. De JTF-middelen worden geïnvesteerd om banen te behouden en te creëren bij bedrijven die overschakelen op klimaatneutraliteit en om te zorgen dat de beroepsbevolking zich bij- en omschoolt voor de banen van de toekomst. Het programma loopt van 2021 tot 2027. Begin 2023 gaan de zes regionale steunprogramma's officieel open voor aanvragers, zoals het mkb en kennisinstellingen.

Met het JTF willen de geselecteerde regio's bijdragen aan transities die spelen:

- Energietransitie
- Klimaattransitie
- Grondstoffentransitie

Totstandkoming JTF Nederland

Partijen uit alle JTF-regio's zijn betrokken bij de vormgeving van het programma. Zij zullen gedurende de uitvoering van het programma betrokken blijven en worden verder aangeduid als stakeholders. Elke regio heeft een eigen transitieplan (territoriaal plan voor een rechtvaardige transitie, afgekort TJTP) opgesteld, voor de passende inzet van JTF-middelen in de regio. Per regio waren daarbij de relevante partijen betrokken, waaronder provincies, gemeenten, partijen uit het maatschappelijk middenveld, bedrijven, sociale partners, onderwijsinstellingen en jongerenorganisaties. Deze betrokkenheid werd per regio vormgegeven, onder andere door diverse bijeenkomsten voor belanghebbenden en een consultatieronde. Daarnaast heeft het Rijk overleg gevoerd met mede-overheden, maatschappelijke en sociale partners over de invulling van het JTF-programma.

Leeswijzer

Dit document gaat in op de strategie en prioriteiten van JTF Nederland in hoofdstuk 2 en 3. Hoofdstuk 4 gaat in op enkele aspecten van de totstandkoming en uitvoering van het programma. Dit document is een samenvatting van het programma zoals goedgekeurd door de Europese Commissie en biedt uitgebreide informatie voor (mogelijke) projectindieners. Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend; raadpleeg daarom het volledige programmadocument voor de officiële teksten.

Specifieke eisen en procedures voor projectindieners worden per openstelling gepubliceerd op de website van de intermediaire instanties:

- IJmond en Groot-Rijnmond: [Kansen voor West](#)
- Groningen-Emmen: [Samenwerkingsverband Noord-Nederland](#) (SNN)
- Zuid-Limburg, West-Noord-Brabant en Zeeuws-Vlaanderen en Vlissingen-Oost: [Stimulus](#) programmamanagement

2 Operationeel Programma

2.1 Programmastrategie

Inleiding

Het fonds voor een rechtvaardige transitie naar klimaatneutraliteit in 2050 (in het Engels Just Transition Fund en hierna: JTF) is een belangrijk instrument om de overgang naar duurzaam energie- en grondstoffengebruik (klimaattransitie) in Nederland en Europa op een eerlijke en inclusieve manier te laten verlopen. De Europese Klimaatwet stelt het doel om de netto-uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met ten minste 55 procent ten opzichte van 1990 te verminderen ("Fit for 55"). Dit eist van elke industriesector een bijdrage aan de Europese Green Deal. Om de transitie op een eerlijke en inclusieve manier te laten verlopen, is het belangrijk dat iedereen mee kan in de transitie naar een duurzame toekomst. Het moet voorkomen worden dat niet vooral kwetsbare mensen en regio's worden geraakt.

Het JTF zet zich in om de sociaal-economische gevolgen van de klimaattransitie op te vangen. Het JTF richt zich daarmee op regio's, sectoren en werknemers die zwaar geraakt worden, bijvoorbeeld doordat er veel banen dreigen te verdwijnen of dat een onderneming het productieproces moet ombouwen van fossiel naar duurzaam.

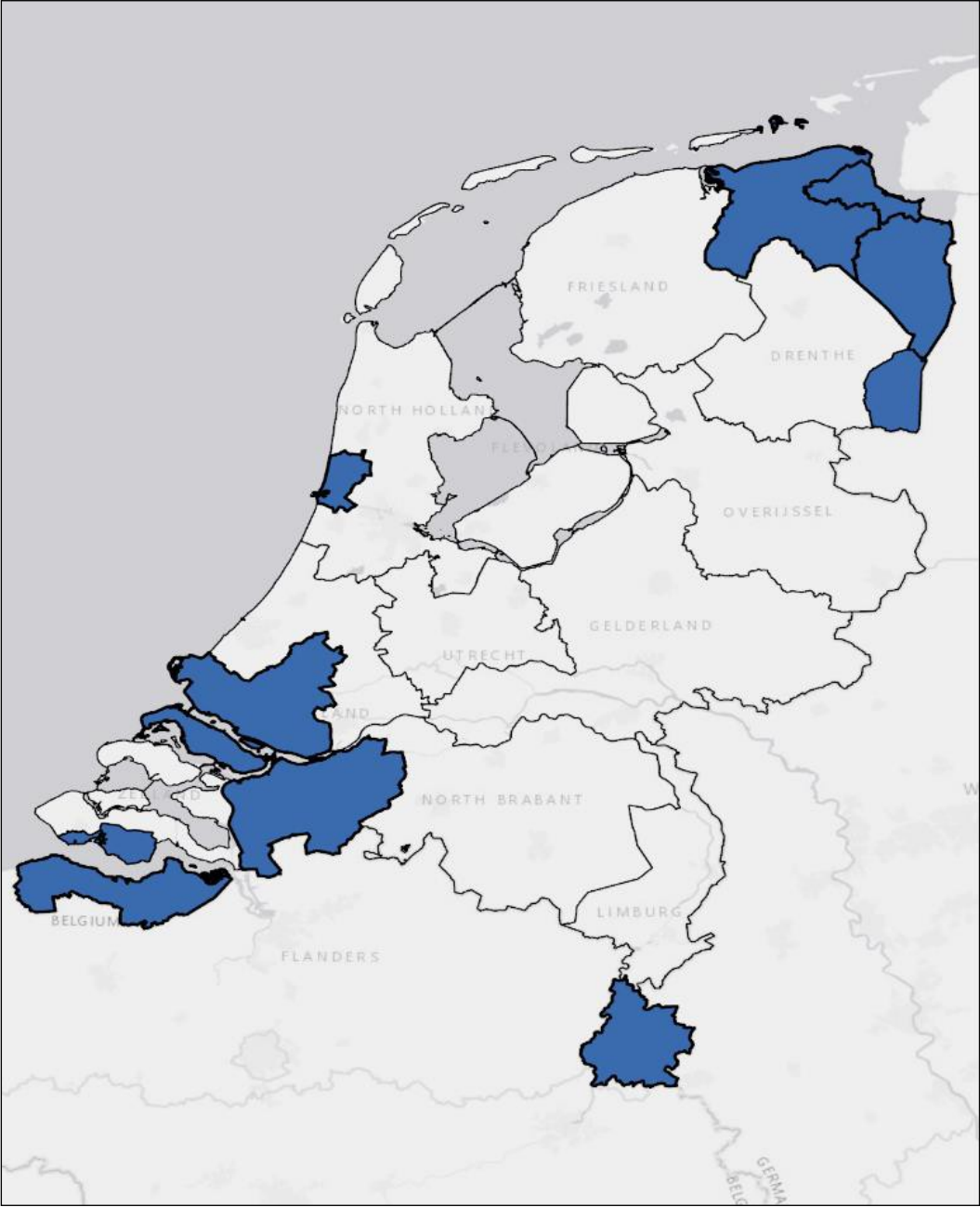
Een aantal Nederlandse regio's is extra kwetsbaar, omdat in deze regio's veel mensen werken in energie-intensieve sectoren, zoals de (petro)chemie, staalindustrie, gaswinning en overige industrie. Deze sectoren ondergaan in een korte tijd grote veranderingen. Werknemers moeten nieuwe vaardigheden en kennis opdoen, om zich zo aan te passen aan de veranderende aard van het werk als gevolg van de transitie. Gericht ingrijpen op de arbeidsmarkt en scholing zijn dan ook belangrijke voorwaarden voor een succesvolle transitie waarin iedereen mee kan. Het is in verschillende gebieden in Nederland nodig om extra aandacht hieraan te besteden, met het oog op een succesvolle en rechtvaardige transitie.

Nederland heeft in samenspraak met de Europese Commissie in kaart gebracht welke regio's het meest kwetsbaar zijn voor de sociaal-economische gevolgen van de klimaattransitie. Het gaat om de regio's met een groot aandeel van energie-intensieve sectoren, waar de noodzaak groot is om snel economisch te vernieuwen. Daarnaast maakt de sociaal-economische kwetsbaarheid dat de regio' de gevolgen van de transitie minder goed kunnen opvangen. Daartoe heeft elke geselecteerde regio een Territoriaal Plan voor een Rechtvaardige Transitie opgesteld (TJTP).

De volgende zes regio's zijn geselecteerd voor het JTF

- **Groningen-Emmen**
- **IJmond**
- **Groot-Rijnmond**
- **Zeeuws-Vlaanderen en Vlissingen-Oost**
- **West-Noord-Brabant**
- **Zuid-Limburg**

Figuur 1: JTF-regio's Nederland

2.2 *Maatschappelijke uitdagingen: impact van klimaattransitie-opgave*

Klimaatverandering is dé uitdaging van de huidige generatie. Nederland en de EU nemen maatregelen om de klimaatverandering te verminderen en de gevolgen op te vangen. Om de doelstellingen van de Europese Klimaatwet te bereiken, zijn er ingrijpende veranderingen nodig in de sectoren energie (bijv. verbod op kolencentrales vanaf 2030) en industrie (o.a. energiebesparing, overstappen op groene energiebronnen zoals groene elektriciteit of groene waterstof, circulair gebruik van grondstoffen en CO₂-afvang, -opslag en -hergebruik).

Om de klimaattransitie in de energie- en industriesector te realiseren, is een toekomstgerichte aanpak nodig waarin het bedrijfsleven en de overheid samen investeren in een duurzame toekomst, met nieuwe, duurzame productieprocessen en waardeketens. Het geleidelijk afbouwen van fossiele productie leidt tot grote sociaal-economische effecten in de JTF-regio's. Door het verlies van werkgelegenheid in de fossiele industrie dreigen werknemers hun huidige banen te verliezen. Om deze effecten te compenseren, is het nodig de economie minder afhankelijk te maken van fossiele industrie en over te gaan naar duurzame bedrijvigheid (diversificatie) en de economie te vernieuwen (innovatie).

Naast het verlies van banen in de fossiele industrie heeft de klimaattransitie nog een belangrijk sociaaleconomisch effect. Veel van het bestaande werk zal namelijk van karakter veranderen. Dit betekent voor de mensen dat zij andere vaardigheden nodig hebben. Daarom is om- en bijscholing van werknemers en werkzoekenden (waaronder jongeren) nodig. Sommige mensen verliezen hun baan in de fossiele industrie en moeten zich laten om- of bijscholen om in de toekomst een nieuwe baan te kunnen vinden.

Kortom, met het JTF wordt een bijdrage geleverd aan het opvangen van de maatschappelijke gevolgen van de klimaattransitie.

2.3 *Tekortkomingen van de markt*

De klimaattransitie zal leiden tot een veranderende vraag en neemt ook negatieve gevolgen met zich mee. De negatieve gevolgen van deze veranderende vraag kunnen alleen opgevangen worden met investeringen in de productie- en arbeidsmarkt. De transitie kan alleen maar succesvol zijn als er nú op de veranderende vraag naar arbeidsmarkt wordt ingespeeld. Dit vraagt om een forse inzet en een specifieke aanpak per regio.

Kwetsbaarheden aan de productiekant

Aan de productiekant is sprake van een jarenlange specialisatie en investeringen in de fossiele productie. Bedrijven zijn daardoor geneigd om de bestaande fossiele waardeketens maximaal te gebruiken. Dat betekent dat bedrijven niet direct reageren op veranderende maatschappelijke eisen en veranderingen in de marktvraag. Daarbij zijn de procesindustrieën, zoals de staal- en maakindustrie regionaal sterk geconcentreerd, vanwege schaalvoordelen. Die concentratie heeft marktvoordelen gebracht, maar die slaan in de klimaattransitie om naar een sterk regionaal nadeel en grote kwetsbaarheid. Er is op een regionaal schaalniveau sprake van een probleem: aanpassing van individuele bedrijven vraagt om aanpassing van een heel systeem. Zo moet er bijvoorbeeld voor een gehele industriële regio voldoende duurzame stroom en groene waterstof beschikbaar zijn om de industrie te kunnen verduurzamen. Dit vraagt om coördinatie en samenwerking tussen bedrijven, iets wat niet altijd vanzelf tot stand komt.

Kwetsbaarheden op de arbeidsmarkt

Door keuzes uit het verleden, is het nu lastig om snel te reageren op de klimaattransitie. In de JTF-regio's zijn er veel werkenden met 'fossiele' specialisaties. Dat maakt delen van de beroepsbevolking in die regio's kwetsbaar voor de effecten van de klimaattransitie. De bestaande kennis en vaardigheden van werkenden dreigen te verouderen en kunnen zonder om- en bijscholing niet vanzelfsprekend in hetzelfde bedrijf of elders worden ingezet. Daarbij werkt de arbeidsmarkt niet perfect. Zo blijken veel werknemers pas in beweging te komen als hun baan daadwerkelijk verdwijnt. Bovendien hebben veel mensen niet de tijd, kennis of middelen om op veranderingen te reageren in de markt. Ook ontbreekt het vaak aan een passend scholingsaanbod, omdat opleidingen niet direct reageren op veranderingen in de markt.

2.4 Investeringsbehoeften en verhouding JTF met andere Europese fondsen

Investeringsbehoeften

De JTF-strategie is gericht op vernieuwing van de economie. Het kan zowel gaan om bestaande bedrijven die innoveren, als om het stimuleren van nieuwe bedrijvigheid. Het JTF bouwt daarbij voort op de zogeheten regionale innovatiestrategieën voor slimme specialisatie (RIS3) van de vier Nederlandse landsdelen (Noord, Oost, Zuid, West). De RIS3 geeft richting aan de inzet van regionaal beschikbare Europese overheidsmiddelen, gekoppeld aan rijksmiddelen en provinciale middelen.

De kernelementen van de JTF-strategie zijn daarbij:

- het innoveren en vergroenen van productieprocessen in de regio's die het sterkst worden geraakt door de transitie
- het investeren in de infrastructuur ten behoeve van het vergroenen van productieprocessen
- het ontwikkelen van menselijk kapitaal op alle niveaus voor de transitie

Het JTF-programma Nederland sluit aan op de belangrijkste Europese beleidsdoelen voor de komende decennia. De energie-, klimaat- en grondstoffentransitie zijn alle onderdeel van de overgang naar een groen Europa (Green Deal). De JTF-strategie is gericht op de transitie naar een nieuwe, circulaire en CO₂-neutrale maatschappij op grote schaal. Alle regionale Territoriale Plannen voor een Rechvaardige Transitie (TJTP's) die ten grondslag liggen aan dit JTF programma dragen hier naadloos aan bij.

Complementariteit en synergie

De JTF-strategie is ook ingebed in de (inter)nationale beleidscontext waarbij het Klimaatakkoord van Parijs is opgenomen in Europese- en Nederlandse wetgeving. Verder vormen het Integraal Nationaal Energie-Klimaatplan (INEK), het Nationaal Klimaatakkoord (NKA) en de Cluster Energie Strategieën (CES) belangrijke kaders.

Verhouding JTF met andere Europese fondsen

Er is sprake van een complementaire inzet ten opzichte van meerdere Europese subsidieprogramma's en fondsen zoals het Herstel- en Veerkrachtplan (HVP), Horizon Europe, Innovation Fund, Connecting Europe Facility (CEF), Life, Interreg en de Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)- en het Europees Sociaal Fonds (ESF+). Dat wil zeggen dat het JTF zich onderscheidt van andere Europese fondsen en een andere inzet kent. Tegelijkertijd is er ook sprake van synergie/ wisselwerking: door de JTF-inzet in de regio's slim af te stemmen op andere Europese programma's en fondsen kan meerwaarde ontstaan.

Hoe verhoudt het JTF zich tot andere Europese fondsen:

- Het **Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)** kent een ruimere geografische omvang en is gericht op bredere maatschappelijke uitdagingen dan gevolgen van de klimaattransitie alleen. Op innovatiegebied is er mogelijk enige overlap, maar het JTF kent een meer geconcentreerde inzet, gericht op grotere projecten en op eerste opschaling van innovaties.
- Het **Europees Sociaal Fonds** richt zich meer op werklozen en doelgroepen met afstand tot de arbeidsmarkt, terwijl de arbeidsmarktinzet van het JTF veel gericht is op om- en bijscholing van werkenden en werkzoekenden en het aantrekken van jongeren.
- Het **Nederlandse Herstel-en Veerkrachtplan (HVP)** het HVP richt zich o.a. op het realiseren van structurele hervormingen op de gehele Nederlandse arbeidsmarkt, het stimuleren van Leven Lang Ontwikkelen over alle sectoren en het bevorderen van de groene transitie. Het JTF is specifiek gericht op het stimuleren van de arbeidsmarkt door middel van scholing en het versterken van de opleidingsinfrastructuur in die regio's, gericht op sectoren die het meest geraakt worden door de klimaattransitie.

2.5 Aanbevelingen van de Europese Commissie

Nederland wil met het JTF een aantal aandachtspunten uit de landspecifieke aanbevelingen en de landverslagen van de Europese Commissie (EC) uit de jaren 2019 t/m 2022 aanpakken. Het JTF-programma sluit aan bij de aanbevelingen van de EC, om:

- Het innovatievermogen van de Nederlandse economie te versterken door te investeren in onderzoek, ontwikkeling en innovatie;
- Te investeren in gekwalificeerde vakmensen in de techniek;
- De inzetbaarheid van mensen aan de rand van de arbeidsmarkt te verbeteren;
- Te investeren in de groene en digitale transitie;
- Te investeren in het tegengaan van de negatieve gevolgen van de hoge arbeidsmarktcrisissen voor het realiseren van de klimaattransitie;
- De afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen;
- Publieke investeringen in de groene transitie te vergroten.

2.6 JTF Nederland 2021-2027 transitieproblemen in de regionale plannen

Programma JTF Nederland 2021-2027: transitieproblemen in de regionale plannen

De officiële doelstelling van JTF Nederland luidt als volgt: *“Regio's en mensen in staat stellen om te gaan met de sociale, werkgelegenheids-, economische en milieueffecten van de transitie naar de streefcijfers voor energie en klimaat voor 2030 van de Unie en een klimaatneutrale economie van de Unie uiterlijk in 2050, op basis van de Overeenkomst van Parijs.”*

Nederland zet daarbij met het JTF-programma in op drie centrale samenhangende beleidsdoelstellingen ('sporen'). Elk spoor komt terug in de regionale JTF-programma's, maar per regio kennen ze andere accenten. De basis voor het nationale JTF-plan is de transitie naar nieuwe duurzame productieprocessen in de industrie en chemie, die een complete ombouw van waardeketens vereist en direct impact heeft op directe en indirecte banen.

De inzet van JTF Nederland valt uiteen in drie centrale samenhangende beleidsdoelstellingen ('sporen') waarvoor steun kan worden aangevraagd. Elk spoor komt terug in de regionale JTF- programma's, maar per regio kent het andere accenten.

- **Spoor 1. Investerings in de vernieuwing en versterking van de regionale economie (innovatie):** projecten of activiteiten gericht op diversificatie (de overschakeling naar klimaatneutrale bedrijvigheid), modernisering en omschakeling.
- **Spoor 2. Investerings in technologie, systemen en infrastructuur (infrastructuur):** projecten of activiteiten gericht op het ontwikkelen van technologie, systemen en infrastructuur.
- **Spoor 3. Een wendbare en weerbare beroepsbevolking (arbeidsmarkt):** projecten of activiteiten die gerelateerd zijn aan de arbeidsmarkt.

Spoor 1. Investerings in de vernieuwing en versterking van de regionale economie

Doel van dit spoor is om te komen tot nieuwe, toekomstbestendige banen in de JTF-regio's, om daarmee het verlies van fossiele banen op te vangen door:

1. De economische basis in fossiele industrie en energie van de regio's te benutten als basis voor een duurzame industrie met nieuwe, toekomstbestendige banen
2. Door op basis van de Regionale Innovatie Strategie (RIS 3) de regionale economie te vernieuwen (diversificatie) en te versterken (specialisatie), om zo toekomstbestendige banen te creëren

Voorbeelden van activiteiten of projecten binnen spoor 1 zijn:

- Productieve investeringen in kleine en middelgrote ondernemingen die leiden tot economische diversificatie, modernisering en omschakeling (A);
- Investerings in de oprichting van nieuwe bedrijven, onder meer via bedrijfsincubatoren en adviesdiensten, die leiden tot het scheppen van banen (B);
- Investerings in onderzoek en innovatie, onder meer door universiteiten en openbare onderzoeksorganisaties, en ter bevordering van de overdracht van geavanceerde technologieën (C);
- Investerings in digitalisering, digitale innovatie en digitale connectiviteit;
- Arbeidsmarktinzet (gekoppeld aan innovatie) (H).

Spoor 2. Investerings in technologie, systemen en infrastructuur (infrastructuur)

Doel van dit spoor is bijdragen aan de 'hardware' van een duurzame en toekomstbestendige economie door:

- Investerings in de verduurzaming van de maak-en procesindustrie
- Investerings in hernieuwbare energie en bevordering circulaire economie
- Investerings in vaardigheden om met nieuwe systemen en technologie om te gaan

Spoor 1 en 2 vullen elkaar aan, en zijn beide nodig om het verlies van banen als gevolg van de transitie op te vangen met nieuwe, toekomstbestendige banen. Voorbeelden van activiteiten of projecten binnen spoor 2 zijn:

- Investerings in het gebruik van technologie, als ook in systemen en infrastructuur voor betaalbare schone energie, met inbegrip van technologieën voor energieopslag, en ter vermindering van broeikasgasemissies (D);
- Investerings in hernieuwbare energie (E);
- Investerings in de bevordering van de circulaire economie, onder meer door het voorkomen en verminderen van afval, efficiënt gebruik van hulpbronnen, hergebruik, herstel en recycling (J);
- Arbeidsmarktinzet (gekoppeld aan investeringen in technologie, systemen en infrastructuur).

Spoor 3. Een wendbare en weerbare beroepsbevolking (arbeidsmarkt)

Doel van dit spoor is het versterken van het menselijk kapitaal en het bieden van maatschappelijk perspectief waardoor iedereen kan meekomen in de klimaattransitie door in te zetten op omscholing van huidige werknemers en het bieden van passende opleidingen voor jongeren en werkzoekenden.

Voorbeelden van activiteiten of projecten binnen spoor 3 zijn:

- K. Bij- en omscholing van werknemers en werkzoekenden;
- L. Begeleiding van werkzoekenden bij het zoeken van een baan;
- M. Actieve inclusie van werkzoekenden;
- O. Andere activiteiten op het gebied van onderwijs en sociale inclusie, met inbegrip van, in naar behoren gemotiveerde gevallen, investeringen in infrastructuur ten behoeve van opleidingscentra en kinder- en ouderenzorgvoorzieningen.

De letters A t/m O uit de opsomming hierboven verwijzen naar de activiteiten die in de JTF-verordening zijn benoemd. De JTF-verordening is hier te vinden: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A32021R1056&from=NL> .

2.7 *Wie kan JTF steun aanvragen?*

De JTF-gelden zijn beschikbaar voor verschillende doelgroepen:

- De voornaamste doelgroep is het bedrijfsleven: kleine en middelgrote ondernemingen (mkb, ook wel midden- en kleinbedrijf) inclusief start- en scale-ups.
- Ook steun aan (samenwerkingsverbanden van) kennis- en onderwijsinstellingen, overheden. (gemeenten, arbeidsmarktregio's, provincies), en overige arbeidsmarktpartijen is mogelijk.
- Het grootbedrijf geldt in het algemeen niet als doelgroep voor de JTF-middelen, maar in enkele specifieke gevallen en regio's is deelname van vooraf geïdentificeerde grootbedrijven voorzien. Waar dit het geval is, is dit in de Territoriale Plannen voor een Rechtvaardige Transitie (TJTP's) aangegeven.

Naast de partijen die steun uit het JTF kunnen ontvangen, komen ook arbeidsmarkt doelgroepen in aanmerking. Het gaat bijvoorbeeld om werkenden en werkzoekenden in energie-intensieve sectoren, zij-instromers, scholieren en studenten. In alle gevallen moet er een relatie met de betreffende JTF- regio en met (de effecten van) de klimaattransitie.

In de Territoriale Plannen voor een Rechtvaardige Transitie (TJTP's) worden de doelgroepen per JTF- regio nader gespecificeerd.

3 Prioriteiten per JTF-regio

Van nationaal programma naar regiospecifieke JTF-inzet

Hoofdstuk 1 beschrijft de aanleiding en inzet voor het JTF in Nederland in algemene zin.

De geselecteerde JTF-regio's hebben veel met elkaar gemeen. Tegelijkertijd kent elke regio een specifieke context: andere spelers, een ander beginpunt voor de klimaattransitie, andere sociaal-economische uitdagingen als gevolg van de transitie, en een andere sociaal-economische context. In elke regio worden de JTF-gelden op zo'n manier ingezet, dat deze passen bij de regiospecifieke uitdagingen.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de prioriteiten per regio. De inzet loopt voor elke JTF-regio langs de drie sporen genoemd in hoofdstuk 1, maar kent per regio andere accenten. We staan per regio stil bij de volgende zaken:

- Context en aanleiding voor inzet JTF
- Inzet JTF per spoor
- Belangrijkste doelgroepen
- Inzet van financieringsinstrumenten: hoe worden de JTF-gelden ingezet (bijv. als subsidie, lening of anders)
- Indicatoren: hoe wordt de JTF-inzet per regio gemonitord?

Belangrijke principes waar projecten in alle JTF-regio's aan moeten voldoen

Een aantal EU principes geldt voor alle JTF-regio's. Deze zetten we hier vooraf uiteen en worden daarna niet meer per regio herhaald. Om in aanmerking te komen voor steun geldt dat projecten of acties in elke JTF-regio moeten voldoen aan de volgende principes:

- De voorziene projecten moeten in overeenstemming zijn met het principe 'Do no significant harm', waarmee bedoeld wordt dat projecten/activiteiten géén negatieve impact op het milieu of klimaat mogen hebben;
- Projecten moeten discriminatie op grond van leeftijd, geslacht, ras of etnische afkomst, seksuele geaardheid, godsdienst of overtuiging en handicap tegengaan;
- Projecten moeten in overeenstemming zijn met de EU-wetgeving tot harmonisering van toegankelijkheidseisen voor producten en diensten voor mensen met een beperking;
- Voor relevante investeringen met een fysieke component dan wel ontwerp zal het New European Bauhaus-initiatief, gericht op het combineren van design, duurzaamheid, toegankelijkheid, betaalbaarheid en investeringen, moeten worden gerespecteerd.

3.1 Programmabudget en cofinanciering

Het door de Europese Commissie beschikbaar gestelde programmabudget van het JTF-programma is in totaal 623 miljoen euro. Dit is als volgt aan de regio's toegewezen:

Tabel: Totaal financiële toewijzingen per regio/prioriteit en nationale bijdrage inclusief Technische Bijstand¹ in €

Prioriteit	Regio	Bijdrage Europese Unie vanuit JTF	Nationale cofinanciering (50% publiek en privaat)	Totaal
1	Groningen-Emmen	330.319.823	330.319.824	660.639.647
2	IJmond	58.556.695	58.556.696	117.113.391
3	Groot-Rijnmond	58.556.695	58.556.696	117.113.391
4	Zeeuws-Vlaanderen	58.556.695	58.556.696	117.113.391
5	West-Noord-Brabant	58.556.695	58.556.696	117.113.391
6	Zuid-Limburg	58.556.695	58.556.696	117.113.391
	Totaal Nederland	623.103.298	623.103.304	1.246.206.602

Binnen Nederland wordt verwacht dat JTF-regio Groningen-Emmen het meest kwetsbaar is voor de gevolgen van de transitie. Zodoende wordt het JTF grotendeels voor deze regio ingezet zoals hierboven is te zien in de tabel. De andere vijf regio's hebben een gelijk aandeel toegewezen gekregen.

Het budget vanuit de EU is bedoeld als katalysator voor regionale investeringen. Dit betekent dat de subsidie een bijdrage is voor een deel van de projectkosten. JTF projecten kunnen tot maximaal 50% subsidie krijgen. De hoogte van de EU-bijdrage is daarnaast afhankelijk van de regels omtrent staatssteun. Het overige deel van de projectkosten moet worden gedekt door een combinatie van eventuele publieke cofinanciering (vanuit Rijk, Provincies of andere overheden) en door private partijen, waaronder de aanvragers zelf.

¹ De bedragen zijn inclusief uitvoeringskosten.

2.2 Groningen-Emmen

Context en aanleiding JTF Groningen-Emmen

Het gelijktijdig optreden van de transitie én het besluit tot stopzetting van de gaswinning hebben een grote economische en sociaal-maatschappelijke impact in JTF-regio Groningen. De negatieve effecten die de gaswinning heeft voor inwoners van delen van Groningen, maken het inzetten van de klimaattransitie des te urgenter.

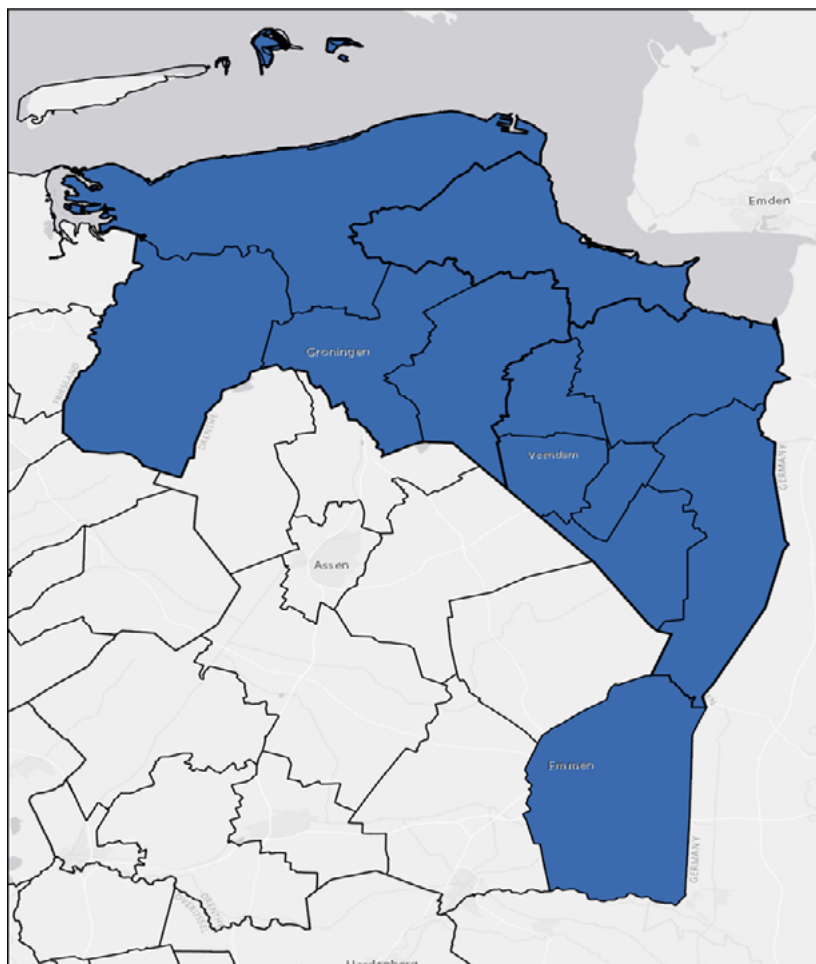
Veranderingen grijpen in deze regio dieper in dan elders én de uitgangspositie van de regio op het gebied van inkomen en arbeidsparticipatie is slechter. De klimaattransitie heeft ook effect op de toegankelijkheid tot energie voor mensen; maatregelen gericht op de toegang tot duurzame energie zijn daarom nodig.

De regio heeft daarom een transitieplan (TJTP) ontwikkeld gericht op een toekomstbestendige, groene en digitale economie, die onderscheidend is en past bij het regio-specifieke karakter.

Het JTF-programma Groningen-Emmen richt zich op de volgende gebieden:

- Oost-Groningen
- Eemshaven-Delfzijl
- Overig Groningen
- Emmen, Zuidoost Drenthe

Figuur 2: JTF-regio Groningen-Emmen

Inzet JTF Groningen-Emmen in 3 sporen

De belangrijkste beleidsdoelstellingen waar steun voor kan worden aangevraagd in Groningen- Emmen worden langs de drie sporen ingezet.

Spoor 1: Een nieuw economisch perspectief (vernieuwing en versterking regionale economie)

De regionale innovatiestrategie (RIS3) 2021-2027 van Noord-Nederland vormt de basis voor dit spoor. De inzet is om innovaties te ondersteunen die voor vergroening en digitalisering van de economie zorgen, en (daarmee) voor een meer diverse economie die minder afhankelijk is van de fossiele energiesector.

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- Opzetten van (duurzame) startups;
- Digitalisering en robotisering van het mkb in relatie tot de transities;
- Opzetten van projecten van nieuwe technologie in clusters en individuele bedrijven in de proces- en maakindustrie;
- Realiseren van grootschalige demonstraties voor een eerste commerciële toepassing van innovatieve technologie in de proces- en maakindustrie;
- Omzetten van ontwikkelde kennis van bedrijven en kennisinstellingen in scholingsprogramma's en curricula;
- Uitvoeren van studies (op haalbaarheid en systeem) voor de ombouw van de bestaande industrie en/of realisatie van waardeketens;

Spoor 2: Groen Perspectief (investeringen in technologie, systemen en infrastructuur)

Dit spoor ondersteunt investeringen in de duurzame technologie, systemen en infrastructuur die nodig zijn om de economie duurzamer en diverser te maken, en om energie-armoede onder inwoners tegen te gaan.

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- Investeren van (mkb)-bedrijven in (het produceren van) duurzame energiebronnen, met name hernieuwbare gassen;
- Projecten van bedrijven (door innovatie) bij omschakeling naar groene energie (duurzame waterstof, circulariteit, afvang, hergebruik en opslag van CO₂ (CCU en CCS) en daarmee de aanpassing van productieprocessen);
- Acties gericht op nieuwe grondstoffen en businessmodellen, bijv. door toepassing van groene grondstoffen;
- Kansen benutten uit andere sectoren bijv. koppelen met het versterken van de woningvoorraad
- Productie hernieuwbare energie;
- Versneld terugdringen van het verbruik van fossiele brandstoffen als energiebron -mede door digitalisering en robotisering bij bedrijven;
- Demonstratieprojecten gericht op het realiseren van toegang tot hernieuwbare energie en het doen van energie-efficiëntie maatregelen voor woningeigenaren die dat zelf niet kunnen financieren vanwege energiearmoede. Dit ook met het oog op het terugdringen van CO₂-uitstoot en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen;
- De ontwikkeling van een infrastructurele backbone (infrastructuur voor transport van duurzame energie) en nutsvoorzieningen voor schone energie bijv. met slimme energiesystemen, regelbaar vermogen, innovatieve energieopslag en hulp- en grondstoffen in industriële clusters.

Spoor 3: Menselijk kapitaal en maatschappelijk perspectief (wendbare en weerbare beroepsbevolking)

In Groningen-Emmen is een tekort aan technisch geschoold personeel om de energietransitie te realiseren. Met JTF wordt ingezet op het werven en om- en bijscholen van personeel. Hiervoor worden voorzieningen ingericht waar het opleiden wordt gefaciliteerd, bijdragend aan een Leven Lang Ontwikkelen.

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- De beroepsbevolking stimuleren tot scholing en een Leven Lang Ontwikkelen. Denk hierbij aan werknemers die hun baan als gevolg van de klimaattransitie dreigen te verliezen of zien veranderen, maar ook aan toekomstige werknemers (werkzoekenden, studenten en scholieren) die zich de (digitale) vaardigheden eigen moeten maken die straks noodzakelijk zijn, bij voorkeur in sectoren en beroepen met een toenemende vraag;
- Activiteiten die erop gericht zijn om de leercultuur van beroepsbevolking en bedrijven te stimuleren en scholing van deelnemers/bedrijven aan elkaar te koppelen gericht op diversificatie van de economie en transities (waaronder digitalisering), waar mogelijk gekoppeld aan onderdelen van de kennisinfrastructuur (zoals campussen);
- Investeringsprogramma's om de startpositie van jongeren op de door de transities veranderende arbeidsmarkt te versterken en de uitstroom van opleidingen beter te laten aansluiten op de vraag;
- Nieuwbouw en modernisering van de onderwijsinfrastructuur om de negatieve gevolgen van de klimaattransitie op te vangen.

Doelgroepen

De doelgroepen in het JTF-programma Groningen-Emmen verschillen per spoor.

De belangrijkste doelgroepen onder spoor 1 zijn:

- Duurzame startups
- Micro-ondernemingen
- Kleine en middelgrote ondernemingen
- Grote ondernemingen

De belangrijkste doelgroepen onder spoor 2 zijn:

- Mkb
- Grote ondernemingen
- Kennisinstellingen

De belangrijkste doelgroepen onder spoor 3 zijn:

- Mkb
- Onderwijsinstellingen
- Jongeren
- Werkzoekenden
- Kwetsbare werkenden
- Potentiële beroepsbevolking t.b.v. de sectoren die geraakt worden en een rol spelen bij het realiseren van de transities
- Mensen die geraakt worden door de transities maar hierin ook een bijdrage kunnen leveren

Belangrijkste output en resultaat indicatoren Groningen-Emmen

Om te monitoren of de projecten goede uitkomsten opleveren (output) en of het JTF-programma daarmee ook de juiste resultaten behaalt, zijn diverse indicatoren aangewezen.

Outputindicatoren:

- Totaal aantal deelnemers
- Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)
- Ondernemingen ondersteund door subsidies
- Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten
- Ondernemingen met niet-financiële steun
- Nieuwe ondernemingen die worden ondersteund
- Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties
- Woningen met verbeterde energieprestatie
- Bijkomende productiecapaciteit voor hernieuwbare energie (waarvan: elektriciteit, thermisch)
- Klaslokaalcapaciteit van nieuwe of gemoderniseerde onderwijsvoorzieningen
- Mkb-bedrijven die investeren in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap
- Voor hergebruik voorbereid afval
- Digitale beheerssystemen voor slimme netwerken
- Oplossingen voor elektriciteitsopslag (MWh)

Resultaatindicatoren:

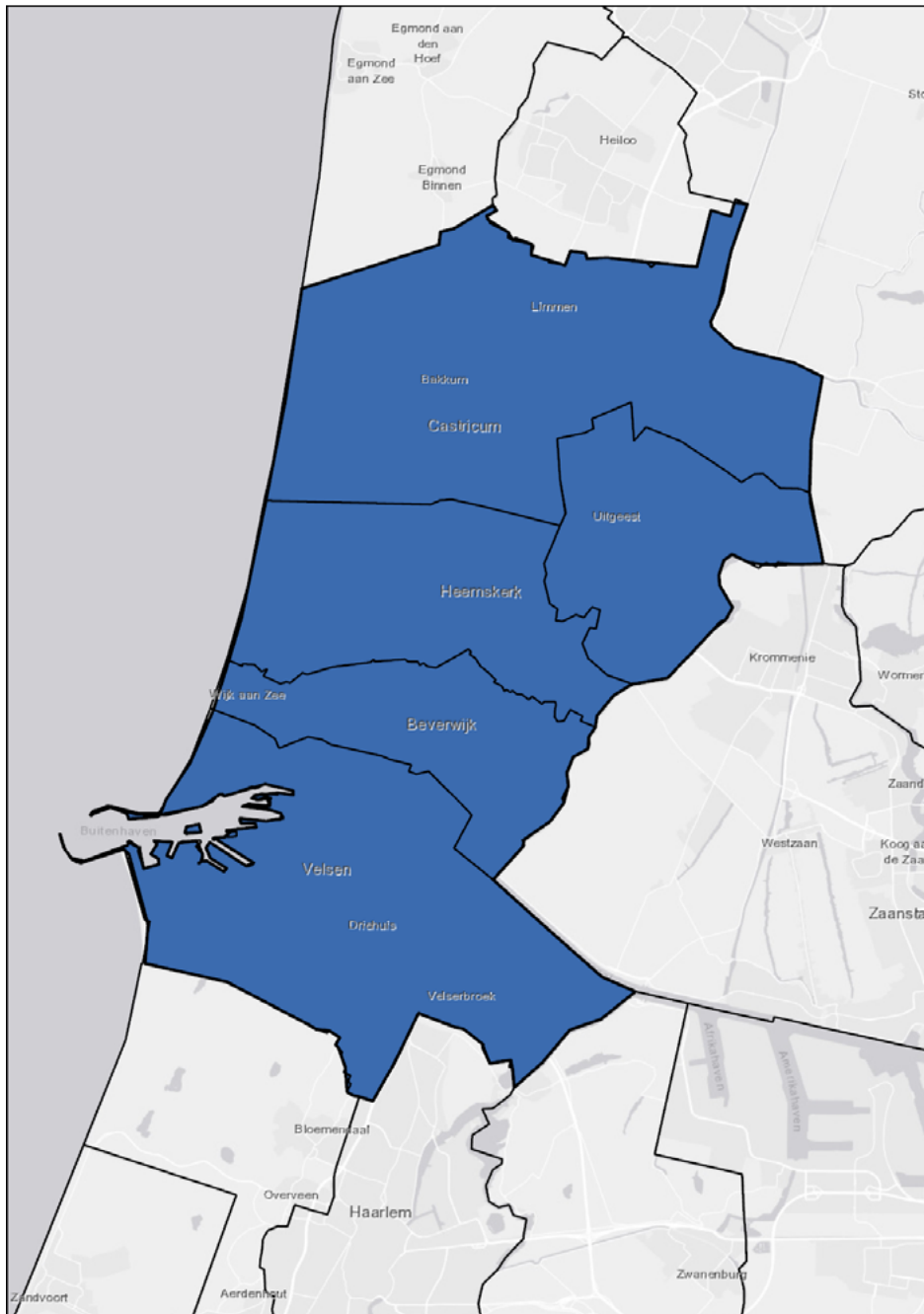
- Banen gecreëerd in ondersteunde entiteiten
- Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)
- Mkb-bedrijven die product- of procesinnovatie introduceren
- Deelnemers die na deelname een kwalificatie behalen
- Deelnemers die na deelname aan het werk zijn
- Jaarlijks primair energieverbruik (waarvan: woningen, openbare gebouwen, ondernemingen, andere)
- Geraamde broeikasgasemissies
- Extra operationeel vermogen geïnstalleerd voor hernieuwbare energie;
- Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof;
- Jaarlijks aantal gebruikers van nieuwe of gemoderniseerde onderwijsvoorzieningen
- Ondersteunde leerplaatsen in kmo's;
- Mkb-personeel dat een opleiding in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap voltooit (naar type vaardigheid: technisch, management, ondernemerschap, groen, overig) (FTE).

3.3 IJmond

Context en aanleiding JTF IJmond

De transitie zorgt in de IJmond voor verlies van ‘fossiele’ banen en krapte op de arbeidsmarkt. Om deze effecten op te vangen, zet de IJmond met het JTF in op een duurzame staalindustrie als toekomstbestendige werkgever, diversificatie van de economie en een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

Figuur 3: JTF-regio IJmond

Inzet JTF IJmond in 3 sporen

De belangrijkste beleidsdoelstellingen waar steun voor kan worden aangevraagd in de IJmond worden langs de drie sporen ingezet.

Spoor 1: Vernieuwing en versterking van de regionale economie.

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- Duurzame staalproductie op basis van Direct Gereduceerd IJzer (DRI), innovatieve vormen van elektrificatie in staalproductie en andere innovaties ter verduurzaming van de staalproductie;
- Innovatieve uitkoppeling van niet-fossiele restwarmte uit elektrolyzers voor groene waterstof en uit de productie van groen staal;
- Ontwikkeling en opschaling van innovatieve groene waterstoftoepassingen als brand- en grondstof in o.a. zwaar wegtransport, luchtvaart, scheepsvaart, energie en de maakindustrie;
- Ontwikkeling van innovatieve vormen van energieopwekking zoals drijvende zonne-energie en getijdenenergie;
- Innovatief hergebruik van afgevangen CO₂ als grondstof;
- Innovatie op 'smart' & duurzame maintenance en industrie: stimuleren van (digitale) innovaties t.b.v. een energie-efficiënte, slimme en circulaire industrie (o.a. door Innovatiecentra, fieldlabs).

Dit gebeurt door innovatieprojecten waarbij innovaties op industriële schaal (proeffabriek of -installaties) gedemonstreerd worden t.b.v. opschaling, en door ondersteuning van innovatieclusters (waaronder netwerkactiviteiten):

- Productieve investeringen in het mkb die leiden tot diversificatie en nieuwe banen in de IJmond als energy hub op de hierboven genoemde thema's, door investeringen in bedrijfsontwikkeling (haalbaarheidsstudies, ontwikkelen van waardeketens, investeringsgereed maken van businesscases), innovatievouchers en onderzoeks- en innovatieprocessen;
- Integrale acties die én op innovatie én op arbeidsmarkt inzetten (Maatschappelijk rendement, o.a. door ondersteunen van aanpassingen en betrekken van langdurig werklozen).

Spoor 2: Investerings in technologie, systemen en infrastructuur

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn investeringen in het gebruik van technologie, systemen in infrastructuur op de volgende thema's:

- Groene waterstof hub: ontwikkelen en opschalen van opwek, transport, opslag en toepassingen van groene waterstof t.b.v. staal- en overige sectoren (waaronder zwaar wegtransport, luchtvaart, scheepsvaart, energie en de maakindustrie);
- Groen staal: investeringen in technologie, systemen en infrastructuur benodigd voor de transitie naar groen staal als toekomstbestendige werkgever;
- Elektrificatie: investeringen in de energie-infrastructuur (lokale 150 kV aansluitingen) en het toepassen van innovatieve oplossingen voor het tegengaan van netcongestie. N.B. er wordt geen aanleg van 380 kV-leidingen gesteund voor aanlanding van wind op zee;
- CO₂-infrastructuur voor innovatief hergebruik van CO₂;

Investerings in hernieuwbare energie voor duurzame, 'smart' industrie:

- Slimme werkplaats voor duurzame energie: uitbouw van 'technische werkplaatsen' voor wind op zee (o.a. in energiehavens);
- Innovatieve energie-efficiënte oplossingen in de industrie die breder kunnen worden vermarkt (bijv. Innovatieve elektroboilers of elektrificatie van industriële processen);
- Online energieplatforms voor de uitwisseling van groene energie (Business-to-Business).

Investerings in kennis en infrastructuur voor duurzame, 'smart' en circulaire industrie:

- Digitale werkplaats voor het mkb ter stimulering van (digitale) innovaties die bijdragen aan een circulaire industrie en aan de energietransitie;
- Nieuwe bedrijvigheid in de circulaire economie, zoals het digitaal inzichtelijk maken en benutten van circulaire reststromen door afvalscans.

Integrale acties die óók op arbeidsmarkt inzetten (zie spoor 1)

- Deze acties moeten een 'hefboomwerking' hebben: ontbrekende 'puzzelstukken' in (de financiering van) een duurzame en toekomstbestendige energie-infrastructuur. Ook worden enkel infra-projecten gesteund die voor alle marktpartijen toegankelijk zijn.

Spoor 3: Wendbare en weerbare beroepsbevolking

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- Leven Lang Ontwikkelen en ontwikkeling van vaardigheden (om- en bijscholing) van technisch personeel in de (staal)industrie, van alle leeftijden en opleidingsniveaus, bijv. via fieldlabs, kennis- en expertisecentra en programma's voor het vergroten van de (digitale) vaardigheden waar de klimaattransitie om vraagt (o.a. door de inzet van vouchers voor het mkb, rondom scholingstrajecten). Kennisontwikkeling bij publieke instanties gericht op het (ruimtelijk) faciliteren en stimuleren van duurzame economische activiteiten;
- Kennistoepassing op de werkvloer door 'skills labs' en proefopstellingen bij bedrijven, gekoppeld aan projecten onder spoor 1 en 2;
- Acties die bijdragen aan duurzame en inclusieve inzetbaarheid (iedereen moet mee kunnen) waaronder functiecreatie, baan en life coaching, ondersteuning bij aanpassingen op het werk en overige maatregelen die duurzame inzetbaarheid vergroten (denk aan het activeren van werkgevers om ieders talent te benutten);
- Baanbegeleiding: begeleiding van werkzoekenden die hun baan verliezen in de staalindustrie, met specifieke aandacht voor langdurig werklozen en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt;
- Stimulering van mobiliteit op de arbeidsmarkt, door de koppeling te leggen met arbeidsmarkt-beleid van buurregio's;
- Aantrekken en behoud van talent: o.a. acties die de bekendheid van de techniek als werkgever vergroten, en begeleiding van niet-werkenden (waaronder ook studenten en jongeren) naar een baan in de techniek (denk aan oriëntatie, kennis- en expertisecentra, een 'servicepunt techniek').

De belangrijkste doelgroepen onder de drie sporen zijn:

- Het mkb, incl. start- en scale-ups is de primaire doelgroep in spoor 1 en partner in spoor 2 en 3
- Participatie van het grootbedrijf is in enkele specifieke gevallen voorzien, onder strikte voorwaarden (zie TJTP H.2) voor een overzicht van productieve investeringen in het grootbedrijf)
- Kennis- en onderwijsinstellingen (MBO, HBO, WO) en samenwerkingsverbanden/koepelorganisaties
- Overheden: gemeenten (op arbeidsmarkt), arbeidsmarktregio's, Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en havenbedrijven
- Overige arbeidsmarktpartijen: vakbonden, werkgeversorganisaties, regionale mobiliteitsteams
- Arbeidsmarkt doelgroepen: werkenden in de (staal)industrie en de publieke sector, werkzoekenden, zij-instromers en studenten, allen met relatie met de klimaattransitie en binding met de regionale arbeidsmarkt

Belangrijkste output en resultaatindicatoren IJmond

Om te monitoren of de projecten goede uitkomsten opleveren (output) en of het JTF-programma daarmee ook de juiste resultaten behaalt, zijn diverse indicatoren aangewezen.

Outputindicatoren:

- Totaal aantal deelnemers
- Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)
- Ondernemingen ondersteund door subsidies
- Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten
- Ondernemingen met niet-financiële steun
- Nieuwe ondernemingen die worden ondersteund
- Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties
- Bijkomende productiecapaciteit voor hernieuwbare energie (waarvan: elektriciteit, thermisch)
- Mkb dat investeert in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap
- Voor hergebruik voorbereid afval
- Digitale beheerssystemen voor slimme netwerken
- Oplossingen voor elektriciteitsopslag (MWh)

Resultaatindicatoren:

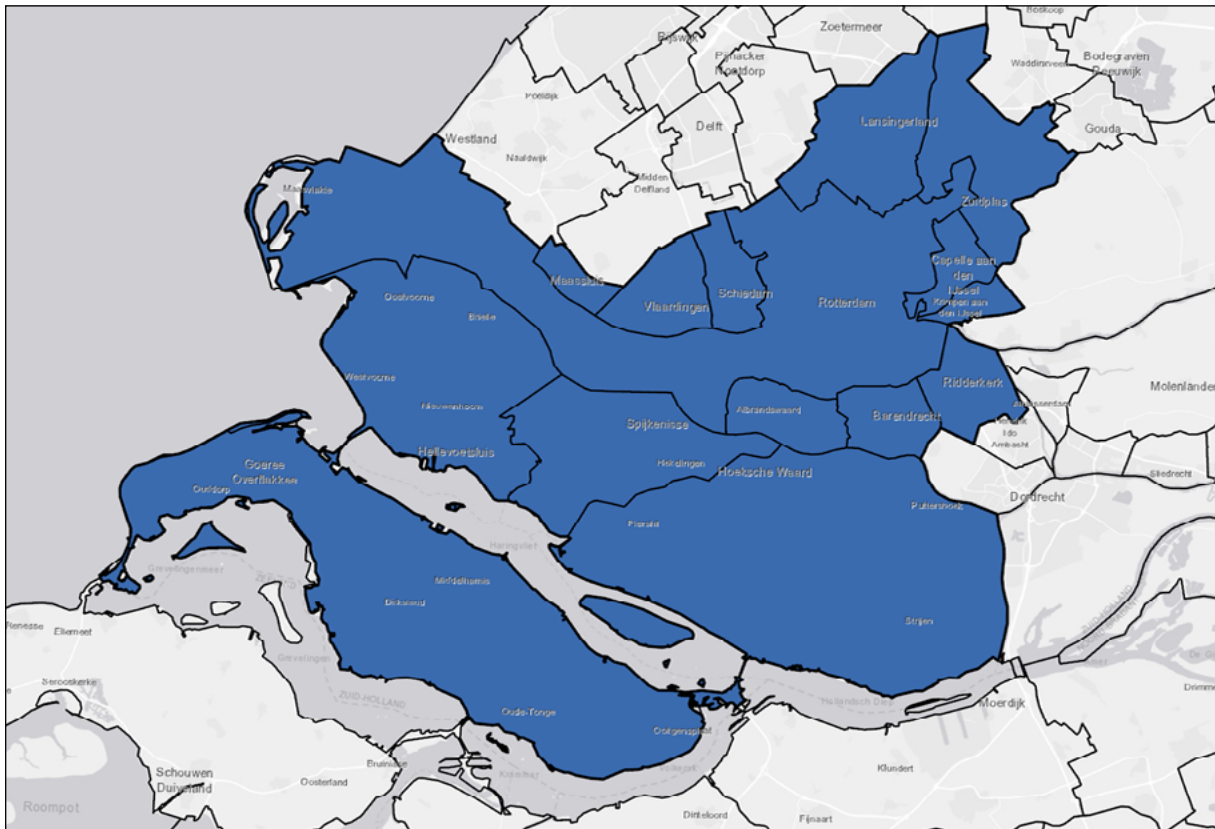
- Banen gecreëerd in ondersteunde entiteiten
- Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)
- Mkb-bedrijven die product- of procesinnovatie introduceren
- Deelnemers die na deelname een kwalificatie behalen
- Deelnemers die na deelname aan het werk zijn
- Geraamde broeikasgasemissies ton CO₂ equivalent/jaar
- Extra operationeel vermogen geïnstalleerd
- Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof
- Ondersteunende leerplaatsen in het mkb
- Mkb-personeel dat een opleiding in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap voltooit (naar type vaardigheid: technisch management, ondernemerschap, groen overig)

3.4 Groot-Rijnmond

Context en aanleiding JTF Groot-Rijnmond

In de transitie heeft Groot-Rijnmond een grote opgave op het gebied van CO₂-uitstoot en werkgelegenheid in de industrie. Groot-Rijnmond legt de focus op een belangrijke banenmotor, het havenindustriële cluster (HIC), met een integrale aanpak (economisch, sociaal en groen). De gevolgen van de transitie naar duurzame industrie klinken door in de maatschappij, de arbeidsmarkt en de economie van het HIC. Daarbij legt Groot-Rijnmond de focus op verbindingen tussen nieuwe technieken en scholing, bijvoorbeeld waar de werkgelegenheid naar verwachting verloren zal gaan.

Figuur 4: JTF Groot-Rijnmond

Inzet JTF Groot-Rijnmond in 3 sporen

De belangrijkste beleidsdoelstellingen waar steun voor kan worden aangevraagd in Groot-Rijnmond worden langs de drie sporen ingezet.

Spoor 1: Vernieuwen en versterken van de regionale economie met nieuwe, duurzame en/of circulaire industriële ketens (vernieuwing en versterking regionale economie)

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- Toepassingsgerichte samenwerking tussen mkb, grote bedrijven en kennisinstellingen aan oplossingen binnen de regionale transitie – incl. gezamenlijk gebruik (gedeelde) innovatie-infrastructuur voor bedrijven, (innovatie)trajecten en ontwikkeling van vaardigheden, van meerwaarde voor decarbonisatie in chemieketens;
- Nieuwe waardeketens: industriële elektrificatie, groene waterstof, benutten reststromen en CO₂ in industriële processen, duurzame warmte (duurzaam betekent m.u.v. restwarmte uit niet-hernieuwbare bronnen);
- Vroege haalbaarheidsstudies;
- Late haalbaarheidsstudies gericht op 'blauwdruk' voor productiefaciliteiten;
- Pilots (investering in eerste toepassing) toetsing/demonstratie op industriële schaal. JTF als afbouwen van risico (de-risking) kapitaalintensieve innovatieve investeringen TRL (niveau van technologische paraatheid) niveau 4-7;
- Realisatie moderne installaties in het HIC, inrichten productiefaciliteiten chemie;
- (Door)ontwikkeling innovaties en haalbaarheidsstudie die oplossingen bieden voor de transitie (nieuwe waardeketens);
- Ondersteuning in investeringsgereed maken business cases ('toeleiding kapitaal');
- Verbindingen binnen voorgaande typen acties naar aanpassing werknemers, ondernemers en ondernemingen aan veranderingen, opleiding en toegang arbeidsmarkt.

Spoor 2: Versnellen van de transitie met investeringen in technologie, systemen en infrastructuur tot decarbonisatie van bestaande industriële ketens (investeringen in technologie, systemen en infrastructuur)

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- Haalbaarheid, ontwerp en toepassing verduurzamingsmaatregelen (bijv. 'redesign scans' tot decarbonisatie) voor ketens en productieprocessen;
- Aanpassing bedrijfsprocessen in industrie op niet-fossiele en circulaire productiemethoden;
- Vervolginvesteringen in daadwerkelijk toepassen decarbonisatie;
- Ondersteuning opwerken toepassingen naar financierbare businesscases ('toeleiding kapitaal');
- Vervangen fossiele grondstoffen door elektrificatie, waterstof, reststromen e.d.;
- Hergebruik, recycling en verwaarding reststromen tot alternatieve grondstoffen;
- Klimaatneutrale logistiek: personen- en kleinschalige logistiek via elektrische oplossingen, zware logistiek en binnenvaart, bijv. via waterstof;
- Verbindingen binnen voorgaande typen acties naar aanpassing werknemers, ondernemers en ondernemingen aan veranderingen, opleiding en toegang arbeidsmarkt.

Spoor 3: Een wendbare en weerbare beroepsbevolking Voorbeelden van te ondersteunen projecten of acties zijn:

- Acties op veranderende vraag naar arbeid, bijv. 'Redesign scans' binnen (individuele) bedrijven en Fieldlabs (experimenteren) gericht op concreet maken benodigde vaardigheden voor werk in de energietransitie;
- Acties op veranderend werkgeverschap en sociale innovatie, zoals samenwerking in Regionale Mobiliteitsteams (RMT's) (complementair aan reguliere gemeentelijke taak), en ketenaanpak, instroom, doorstroom, arbeidsmobiliteit en duurzame inzetbaarheid (werk naar werk, uitkering naar werk en school naar werk, job carving²);
- Acties op om-, na- en bijscholing, bijv. scholingstrajecten naar kansrijke beroepen in de haven, innovatieve curricula en laagdrempelige, breed toegankelijke faciliteiten, stimuleren hybride docentschap en ontwikkeling modulaire opleidingen naar circulaire chemie en verwante ketens;
- Acties om nieuw arbeidspotentieel – o.a. onder werklozen en jongeren – te mobiliseren tot instroom in het HIC. Beroependemonstraties met informatie over opleidingen en sector in de haven en groene industrie;
- Acties op veranderende vaardigheden en aansluiting opleidingen op arbeidsmarkt, bijv. publiek-private samenwerking in regionale leer-werk-bedrijven, experimenteren met skills-standaard en instrumenten en loopbaanoriëntaties, Leven Lang Leren en matchingsprocessen specifiek voor vacatures in duurzame industrie in het HIC;
- Acties door arbeidsmarktorganisaties (werkgeversservicepunt, andere overheidsorganisaties), ter ondersteuning van bedrijven voor maatschappelijk rendement of bij plaatsing van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt;
- Acties op organisatie voorzieningen en dienstverlening t.b.v. voorgaande acties, bijv. stichten van LeerWerkbedrijf Haven van de Toekomst (in publiek-privaat partnerschap), uitbreiden van leerwerkplaats, investeringen in slechten mobiliteitsbarrières en opzetten netwerk HR professionals in de haven;
- Acties op additionele publieke inspanningen t.a.v. creëren sociale impact door begunstigden en op integraal verminderen van barrières voor werk bij werkloze werkzoekenden;
- Met onderwijsinstellingen, Fieldlab FLIE en Plant One Rotterdam praktijkstages en onderzoek in experimenteer- en testlocaties:
 - Opzetten onderwijsprogramma's
 - Training en opleiding studenten incl. VCA examen
 - Services, huur outillage apparatuur en verbruik utilities
 - Investerings in nieuwe apparatuur

Doelgroep: de belangrijkste drie doelgroepen onder de drie sporen zijn alle partners die betrokken zijn bij de transitieopgave waaronder:

- (Mkb-)Bedrijven of organisaties van of gericht op ketens bestaande uit toeleveranciers, producenten, logistiek en afnemers
- Regionale en lokale overheden
- Werkgevers- en werknemersorganisaties, vakbonden
- Opleidingsinstellingen en kennisinstituten incl. 'gebruikers' zoals studenten en scholieren
- Werkzoekenden (zowel werkloos als werkend) waaronder zij-instromers, nieuwkomers op de arbeidsmarkt en bestaande werknemers
- Samenwerkingsverbanden gericht op de energietransitie
- Energiemaatschappijen, netbeheerders en warmtebedrijven

² Job carving is het opdelen van functies om banen te creëren voor mensen met een beperking.

Grote ondernemingen zijn geen primaire doelgroep voor het programma. In elk geval zal inzet bij grote ondernemingen alleen gericht zijn op innovatie tot en met haalbaarheid en investeringen in eerste toepassing (pilots). Steun aan grote ondernemingen voor productieve investeringen en/of is niet voorzien.

Belangrijkste output en resultaat indicatoren Groot-Rijnmond

Om te monitoren of de projecten goede uitkomsten opleveren (output) en of het JTF-programma daarmee ook de juiste resultaten behaalt, zijn diverse indicatoren aangewezen.

Outputindicatoren:

- Totaal aantal deelnemers
- Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)
- Ondernemingen ondersteund door subsidies
- Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten
- Ondernemingen met niet-financiële steun
- Nieuwe ondernemingen die worden ondersteund
- Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties
- Klaslokaalcapaciteit van nieuwe of gemoderniseerde onderwijsvoorzieningen
- Mkb dat investeert in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap
- Voor hergebruik voorbereid afval

Resultaatindicatoren:

- Banen gecreëerd in ondersteunde entiteiten
- Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)
- Mkb-bedrijven die product- of procesinnovatie introduceren
- Deelnemers die na deelname een kwalificatie behalen
- Deelnemers die na deelname aan het werk zijn
- Jaarlijks primair energieverbruik (waarvan: woningen, openbare gebouwen, ondernemingen, andere)
- Geraamde broeikasgasemissies
- Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof
- Jaarlijks aantal gebruikers van nieuwe of gemoderniseerde onderwijsvoorzieningen
- Ondersteunde leerplaatsen in kmo's
- Mkb-personeel dat een opleiding in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap voltooit (naar type vaardigheid: technisch, management, ondernemerschap, groen, overig) (FTE)

3.5 Zeeuws-Vlaanderen en Vlissingen-Oost

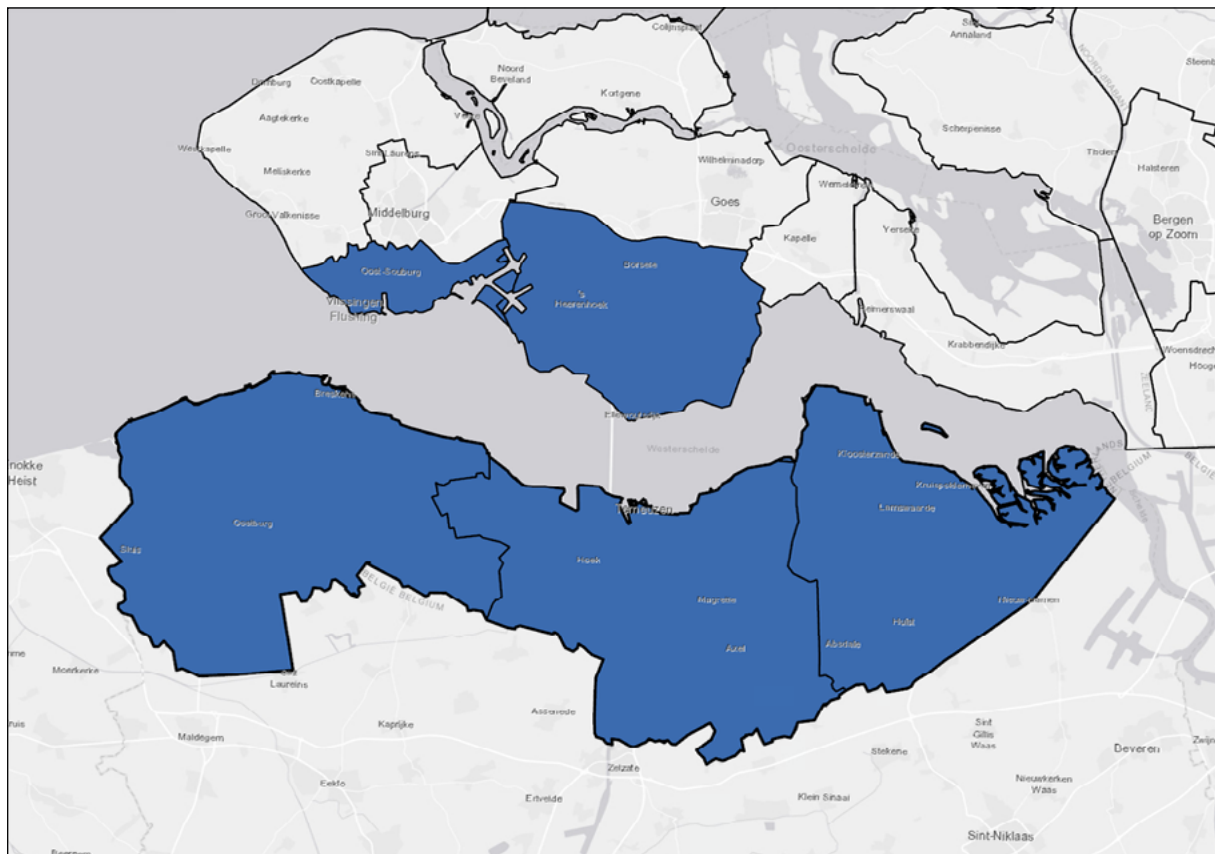
Context en aanleiding JTF Zeeuws-Vlaanderen en Vlissingen-Oost

In de JTF-regio Zeeuws-Vlaanderen en Vlissingen-Oost leidt de transitie (hierna: ZV-VO) tot een groot risico op banenverlies en daarmee een risico op een negatieve spiraal van wegtrekkende inwoners en bedrijven. Om het verlies van banen op te vangen, zet de regio volop in op diversificatie en verduurzaming van de economie om banen voor de toekomst te creëren. Deze inzet richt zich op het bouwen van een waterstofeconomie, afvang, opslag en hergebruik van CO₂ als verdienmodel, duurzame elektriciteit ten behoeve van elektrificatie en warmte-uitwisseling. Om nieuwe banen te creëren en deze in te vullen, zijn investeringen in technologie, systemen en infrastructuur, kennis, innovatie, begeleiding op de arbeidsmarkt en sociale inclusie noodzakelijk.

Het JTF-programma Zeeuws-Vlaanderen en Vlissingen-Oost richt zich op de volgende gebieden:

- Zeeuws-Vlaanderen
- Gemeente Vlissingen
- Gemeente Borssele.

Figuur 5: JTF-regio Zeeuws-Vlaanderen en Vlissingen-Oost

Inzet JTF Zeeuws-Vlaanderen en Vlissingen-Oost in 3 sporen

De belangrijkste beleidsdoelstellingen waar steun voor kan worden aangevraagd in JTF ZV-VO worden langs de drie sporen ingezet zoals omschreven in hoofdstuk 1:

Spoor 1: Investerings in onderzoek, innovatie en digitalisering (vernieuwing en versterking regionale economie).

Het gaat om activiteiten binnen de thema's groene waterstof en biobased en circulaire chemie.

Het gaat om de volgende acties:

Productieve investeringen in het mkb die leiden tot economische diversificatie, modernisering en reconversie. Hieronder vallen onderzoek/innovatie activiteiten, netwerkactiviteiten, bedrijfsontwikkeling, en internationalisering van het mkb.

Voorbeelden van te ondersteunen projecten of acties zijn:

- Elektrificatie van productieprocessen in de groene chemie, door investering in eerste toepassing (pilots), proefinstallaties en proeffabrieken;
- De inzet van gerecyclede en biobased grondstoffen eveneens in de vorm van experimenten en (eerste) opschalingen daarvan;
- Het benutten van groene waterstof voor chemische productieprocessen;
- Digitalisering: in de transitie naar een circulaire en biobased chemie veranderen de waardeketens compleet: van lineair, centraal aangestuurde waardeketens, naar circulaire en decentrale modellen;
- Integrale acties die én op innovatie én op arbeidsmarkt inzetten.

Investerings in onderzoek en innovatie, waaronder universiteiten en openbare onderzoeksorganisaties. Het betreft steun voor innovatieclusters. Een voorbeeld van een concrete actie is:

- Triple helix³ onderzoeksprojecten gericht op het bereiken van hogere TRL-niveaus (niveau van technologische paraatheid) voor innovaties ter vergroening van de chemie. Concrete acties zijn o.a. de ontwikkeling van een 'virtuele centrale' voor efficiëntie en systeemintegratie van groene electrolyzers", een electrolysertool voor realtime afstemming van waterstofproductie en groene energiesystemen en projecten gericht op systeemintegratie en energieopslagsystemen.

Spoor 2: Investerings in technologie, systemen en infrastructuur

Het gaat hier met name om investeringen in het gebruik van technologie en systemen en infrastructuur voor betaalbare schone energie. In spoor 2 wordt een deel van de middelen (mede) ingezet voor systemen en infrastructuur voor de arbeidsmarkt. Het betreft acties die én op innovatie én op de arbeidsmarkt inzetten. Het gaat om scholing en training van werkenden voor vaardigheden die nodig zijn in het kader van de innovatie- en energietransitie.

Voorbeelden van te ondersteunen projecten of acties zijn:

- Aanleg van een regionaal netwerk voor groene waterstof en verbindingen met andere regio's ten gunste van ZV-VO, met als belangrijke schakel in de vergroening van de chemie. Inzet op H₂- infrastructuur binnen het JTF en HVP zijn complementair aan elkaar;
- Investerings in lokale elektrificatie (m.u.v. 380 kV-leidingen voor aanlanding wind op zee);
- Innovatieve oplossingen die lokaal netcongestie (als transitie-gevolg) tegengaan en elektrificatie mogelijk maken (bijv. innovatieve energieopslag, lokale uitwisseling, flexibiliteitsopties);
- Lokale 150 kV aansluitingen naar specifieke bedrijven(clusters) in ZV-VO;
- Uitwisseling van warmte via warmtenetten, voor zover hierbij sprake is van warmte uit hernieuwbare bronnen.

³ Samenwerking tussen minimaal één publieke organisatie, één private organisatie en één kennis- of onderwijsinstelling

Spoor 3: Een wendbare en weerbare beroepsbevolking

Specifiek is in ZV-VO aandacht voor het aantrekken van talent voor de chemie en bredere techniek, toekomstbestendige arbeidsmarkt door een Leven Lang Ontwikkelen.

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- Ondersteuning voor arbeidsmobiliteit;
- Steun voor de ontwikkeling van digitale vaardigheden van werknemers en werkzoekenden, om zo te kunnen voldoen aan de veranderende eisen die de klimaattransitie stelt;
- Ondersteuning voor de aanpassing van werknemers, ondernemingen en ondernemers aan veranderingen, bijv. door versnelde en flexibel aan te passen opleidingen voor beroepen waar veel krapte is, om- en bijscholingstrajecten gericht op chemie- en procesoperators (zoals biobased Europe Training Center) of een extra impuls voor Leven Lang Ontwikkelen voor technische beroepen gericht op het onbenut arbeidspotentieel;
- Maatregelen om toenemende krapte op de arbeidsmarkt als gevolg van de transitie tegen te gaan, onder meer door inzet op het aantrekken en faciliteren van werknemers en talent van buiten ZV-VO. Gezien de status van ZV-VO als grensregio gebeurt dit in nationaal én grensoverschrijdend/internationaal verband;
- Het creëren van samenwerkingsverbanden om arbeidsmarkttuitdagingen in collectief verband op te lossen, bijvoorbeeld door de Techniekcoalitie;
- Maatregelen voor betere toegang tot de arbeidsmarkt;
- Steun voor de ontwikkeling van digitale vaardigheden;
- Maatregelen voor de modernisering en versterking van de onderwijs- en arbeidsmarktinstellingen en -diensten om de vaardigheidsbehoeften te beoordelen, eraan tegemoet te komen, en voor tijdige en op maat gesneden hulp te zorgen. Daarbij is er o.a. ruimte voor het door-ontwikkelen van instellingen zoals het Centrum van Toptechniek, Huis voor Techniek, Delta Kenniscentrum en Delta Academy Zeeland;
- Aanpassen van opleidingen t.b.v. een Leven Lang Ontwikkelen voor werkenden/werkzoekenden (veranderende behoefte aan vaardigheden). Daarbij is ook ruimte voor het optimaliseren van opleidingsmogelijkheden (ook bij/met bedrijven), het vergroten van de instroom in richtingen die relevant zijn voor de transitie en het maximaliseren van uitstroom uit opleiding naar banen in het gebied;
- Het ontwikkelen van doorlopende leerlijnen met onderwijs- en kennisinstellingen o.a. gericht op beroepen voor de koolstofarme economie. Daarbij kan voortgebouwd worden op de Energie- en Grondstoffen Alliantie en kunnen de kansen en aantrekkingskracht van techniek op een structurele manier onder de aandacht gebracht worden in het onderwijs.

Doelgroepen

De belangrijkste doelgroepen zijn:

- Bedrijfsleven:
 - Innovatief mkb incl. start- en scale-ups. Participatie van het grootbedrijf is voorzien, maar onder strikte voorwaarden (zie ook TJTP H2).
 - Vlaamse partners in de North Sea Port samenwerking en met bedrijven, mits de impact neerslaat in ZV-VO.
 - Andere chemiepartners in overig Zeeland.
 - Bedrijven in andere chemieclusters rondom gedeelde opgaven.
 - Strategische partners voor CCSU, waaronder havens van Antwerpen, Gent, Rotterdam.
 - Bedrijven uit andere sectoren, waaronder energie/offshore
- (Semi)-overheden, o.a. Provincie Zeeland en North Sea Port.
- Kennis- en onderwijsinstellingen MBO, HBO, WO en samenwerkingsverbanden.
- Arbeidsmarktpartijen: vakbonden, werkgeversorganisaties, arbeidsmarktregio's.

- Individuen: jongeren, werkzoekenden, kwetsbare werkenden, en overige werkenden met een relatie met de transitie en binding met de regionale arbeidsmarkt.

Belangrijkste output en resultaat indicatoren ZV-VO

Om te monitoren of de projecten goede uitkomsten opleveren (output) en of het JTF-programma daarmee ook de juiste resultaten behaalt, zijn diverse indicatoren aangewezen.

Outputindicatoren:

- Totaal aantal deelnemers
- Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)
- Ondernemingen ondersteund door subsidies
- Ondernemingen met niet-financiële steun
- Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties
- Klaslokaalcapaciteit van nieuwe of gemoderniseerde onderwijsvoorzieningen
- Mkb-bedrijven die investeren in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap
- Digitale beheerssystemen voor slimme netwerken
- Oplossingen voor elektriciteitsopslag (MWh)

Resultaatindicatoren:

- Banen gecreëerd in ondersteunde entiteiten
- Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)
- Mkb-bedrijven die product- of procesinnovatie introduceren
- Deelnemers die na deelname een kwalificatie behalen
- Deelnemers die na deelname aan het werk zijn
- Jaarlijks primair energieverbruik (waarvan: woningen, openbare gebouwen, ondernemingen, andere)
- Geraamde broeikasgasemissies
- Jaarlijks aantal gebruikers van nieuwe of gemoderniseerde onderwijsvoorzieningen
- Mkb-personeel dat een opleiding in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap voltooit (naar type vaardigheid: technisch, management, ondernemerschap, groen, overig) (FTE)

3.6 West-Noord-Brabant

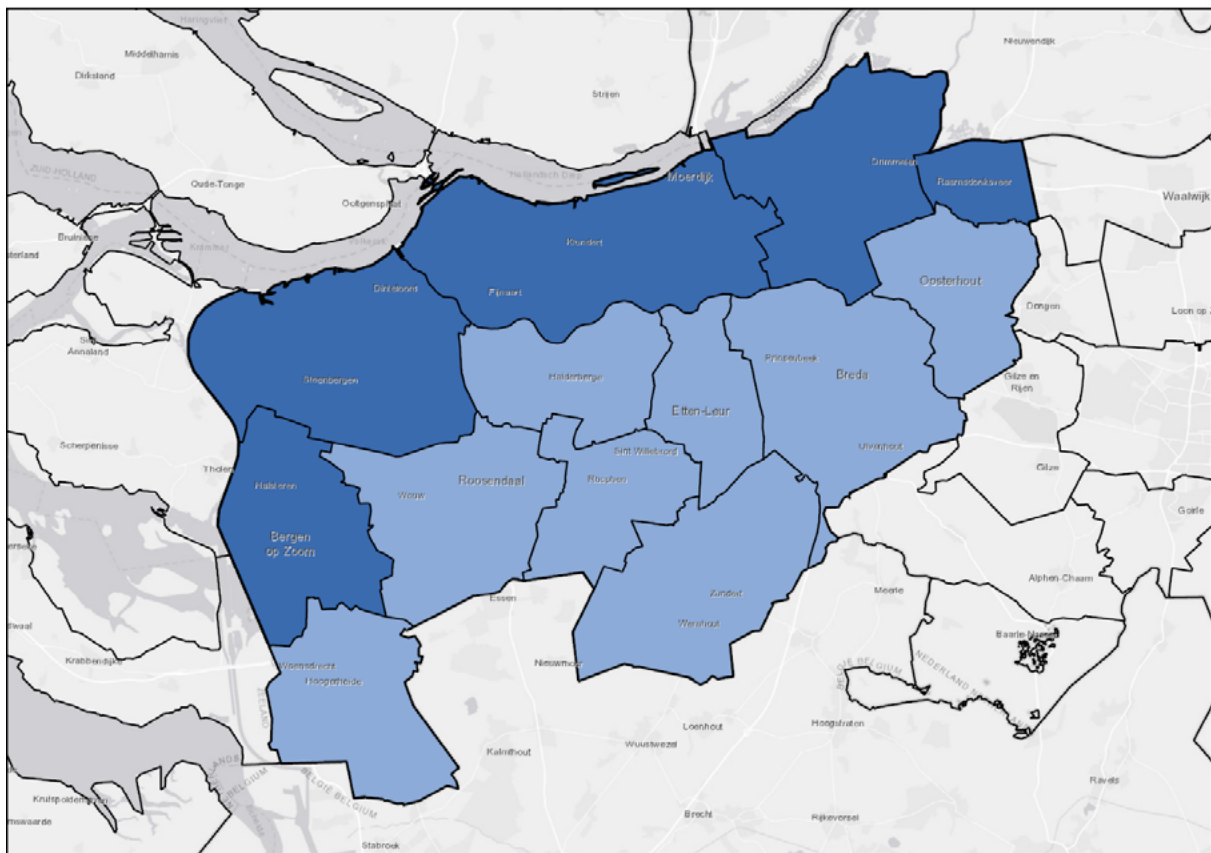
Context en aanleiding JTF West-Noord-Brabant

In de JTF-regio West-Noord-Brabant vormt de chemie de kern van de industrie en daarmee kent de regio een grote CO₂-voetafdruk. Om de gevolgen van de transitie op te vangen en nieuwe economische perspectieven te creëren, investeert de regio met JTF-gelden in scholing, baanbegeleiding, duurzame infrastructuur en innovatie.

Het JTF-programma West-Noord-Brabant is onderverdeeld in twee gebieden:

- Het kerngebied aan de Noordwestflank: gemeente Geertruidenberg, Drimmelen, Moerdijk, Steenberg en Bergen op Zoom
- Overige gemeenten in het COROP-gebied

Figuur 6: JTF-regio West-Noord-Brabant

Inzet JTF West-Noord-Brabant in 3 sporen

De belangrijkste beleidsdoelstellingen waar steun voor kan worden aangevraagd in West-Noord-Brabant worden langs de drie sporen ingezet. Belangrijk om te weten is dat de baten in het aangegeven gebied moeten worden gerealiseerd. Dit betekent dat het mogelijk is om samen te werken met partners buiten het gebied, maar dat de impact wel in het gebied moet landen. Voor spoor 1 en spoor 2 is met name het kerngebied relevant. Voor spoor 3 zijn het kerngebied en de overige gemeenten in het COROP-gebied relevant.

Spoor 1: Vernieuwing en versterking regionale economie

Specifiek legt West-Noord-Brabant focus op elektrificatie van processen, proces- en productinnovatie in de chemie (circulair, biobased) en energieconversie- en opslag. Binnen dit spoor wordt ingezet op productieve investeringen, investeringen in de oprichting van nieuwe bedrijven, investeringen in onderzoek en innovatie en investeringen in digitalisering.

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- **Onderzoek en innovatie gericht op circulaire en biobased chemie**, met nadruk op product- en procesinnovaties in het stadium van demonstraties en proefinstallaties. Concrete acties kunnen zich richten op:
 - **Circulaire chemie**, met o.a. het door-ontwikkelen van het Pyrolysecluster (PyroChemPark) en opschaling van pyrolysetechniek, bedoeld om plastic afval met pyrolyse(technologie) om te zetten in circulaire grondstoffen voor de groene chemie (ter voorkoming van gebruik van nieuwe fossiele grondstoffen en t.b.v. het sluiten van de materialenkringloop);
 - **Biobased grondstoffen**: acties gericht op de eiwittransitie en biobased waardeketens in de chemie (bijv. stikstof als grondstof voor fermentatie, benutting reststromen en agrarische producten waaronder suikerbieten en aardappelen, productie van ethyleen uit bio- ethanol, inzet van schimmels voor biomassa als grondstof);
 - **Proces- en productinnovatie** op het vlak van elektrificatie van processen (ter vervanging van fossiele brandstoffen), duurzame energie, restwarmte van niet-fossiele bronnen en CCU (Carbon Capture Usage: innovatieve vormen van combineren, zuiveren, en toepassen van afgevangen CO₂ als industriële grondstof).

Bovenstaande gebeurt o.a. in netwerken van kmo's, kennis-en onderwijsinstellingen, via technologie-overdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en instellingen, en versterking van innovatieclusters, rondom de hierboven genoemde thema's.

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- **Investerings in het mkb** en in nieuwe bedrijvigheid, met als doel economische diversificatie en baancreatie in de circulair en biobased chemie, door het ondersteunen van spin-offs, spin-outs en startups binnen de circulaire en biobased chemie en door ondersteuning bij de ontwikkeling van vaardigheden binnen het mkb;
- **Digitale innovatie** benodigd voor de transitie naar groene chemie (van lineaire naar circulaire, complexere waardeketens), met als doel tot toekomstbestendige banen in de groene chemie te komen, met focus op het mkb.
- **Investerings ter bevordering van de circulaire economie**, onder meer door onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen gericht op de circulaire economie (binnen de onder spoor 1 geschetste thematische focus);
- Vanuit spoor 1 worden ook **integrale acties** ondersteund die én op innovatie én op arbeidsmarkt inzetten (o.a. ondersteunen van aanpassingen door werknemers, ondernemers en ondernemingen en ontwikkeling van vaardigheden voor slimme specialisatie, de industrietransitie, ondernemerschap en het aanpassingsvermogen van ondernemingen).

Spoor 2: Investerings in technologie, systemen en infrastructuur

Het gaat hierbij specifiek om investeringen in de 'hardware' voor een toekomstbestendige economie.

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- **Elektrificatie van processen in de (chemische) industrie**, ten behoeve van de verduurzaming van het industriecluster als geheel (bv. Energie- logistieke hub, opwaardering van het plaatselijke elektriciteitsnet) en van elektrificatie van mkb in de chemie. Er wordt geen aanleg van 380 kV-leidingen gesteund:
 - Innovatieve oplossingen die lokaal netcongestie tegengaan om zo elektrificatie mogelijk te maken en gevolgen van de transitie (nl. netcongestie) op te vangen (bijv. door innovatieve opslag van energie, lokale uitwisseling;
 - Lokale 150 kV aansluitingen naar specifieke bedrijven(clusters).
- **Lokale CO₂-infrastructuur** om tot nieuwe economische toepassingen te komen voor (afgevangen) CO₂ als grondstoffen voor transport naar eindgebruikers (o.a. tuinders);
- **Groene waterstofinfrastructuur**, met de Amer EnergieHub als beoogde locatie voor groene waterstof. Het gaat om installaties voor de productie, transport en opslag van groene waterstof t.b.v. een openbare groene waterstofinfrastructuur voor de industrie. Inzet op H₂-infrastructuur binnen het JTF en het HVP zijn complementair aan elkaar; waarbij in Noord-Brabant de nadruk ligt op lokale aansluitingen, netwerken en innovatieve toepassingen;
- We voorzien ook ruimte voor **(haalbaarheids)onderzoek en proceswerkzaamheden** om investeringen in technologie, systemen in infrastructuur te initiëren;
- **Overige systemen en technologie** voor een duurzame energievoorziening in de groene chemie, waaronder transport en opslag van duurzame (niet-fossiele) restwarmte;
- Tot slot worden vanuit spoor 2 ook **arbeidsmarktprojecten** gefinancierd, via de onder spoor 1 geschetste lijnen.

Spoor 3: Een wendbare en weerbare beroepsbevolking) Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- Acties op het gebied van een **Leven Lang Ontwikkelen**, door het opleiden van jongeren in de techniek, bijscholing van zittende werknemers, voorkomen van uitstroom uit techniek (via bijscholingsprogramma's);
- Acties gericht op de ontwikkeling van benodigde **(digitale) kennis en vaardigheden** van werknemers benodigd voor werken in de 'groene chemie';
- Acties die de **transitiepaden van werk-naar-werk** ondersteunen door om- en bijscholing;
- **Acties die bijdragen aan bredere bekendheid** van werken in de groene chemie ten behoeve van het opleiden en om- en bijscholen van nieuwe arbeidskrachten in de chemie;
- **Het ontwikkelen en toevoegen van opleidingsaanbod- en instituten** om te voldoen aan de veranderende eisen die de transitie naar groene chemie stelt. Denk aan het opzetten van een biobased transitielectoraat, investeringen in opleidingsfaciliteiten en innovatie-infrastructuur, een hybride leeromgeving of andere aanpassingen aan onderwijsinstituten. Daarbij wordt op actieniveau de link gelegd met de activiteiten voor om- en bijscholing.

Doelgroepen

De doelgroepen in het JTF-programma West-Noord-Brabant verschillen per spoor. Het JTF West-Noord-Brabant gaat uit van een 'ecosysteemaanpak' met deelname van:

- Bedrijfsleven: Het mkb), inclusief start- en scale-ups is de primaire doelgroep in het JTF West-Noord-Brabant. De focus ligt op de chemiesector, maar samenwerking met aanpalende sectoren is mogelijk
- Kennis- en onderwijsinstellingen (MBO, HBO, WO) en samenwerkingsverbanden/koepels
- Overheden: gemeenten (op arbeidsmarkt), arbeidsmarktregio's, UWV, havenbedrijven

- Overige arbeidsmarktpartijen: vakbonden, werkgeversorganisaties, regionale mobiliteitsteams (RMTs)
- Arbeidsmarkt doelgroepen: werkenden in de chemie en industrie, werkzoekenden, zij-instromers, scholieren en studenten. Deelnemers kunnen alleen instromen in het JTF als er sprake is van een relatie met de transitie. Voor de betrokken inwoners, waaronder werkzoekenden, werkenden en zij die binding hebben met de bijbehorende arbeidsmarkt (wonende buiten de regio).

Belangrijkste output en resultaat indicatoren West-Noord-Brabant

Om te monitoren of de projecten goede uitkomsten opleveren (output) en of het JTF-programma daarmee ook de juiste resultaten behaalt, zijn diverse indicatoren aangewezen.

Outputindicatoren:

- Totaal aantal deelnemers
- Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)
- Ondernemingen ondersteund door subsidies
- Ondernemingen met niet-financiële steun
- Nieuwe ondernemingen die worden ondersteund
- Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties
- Klaslokaalcapaciteit van nieuwe of gemoderniseerde onderwijsvoorzieningen
- Mkb-bedrijven die investeren in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap
- Digitale beheerssystemen voor slimme netwerken
- Oplossingen voor elektriciteitsopslag (MWh)

Resultaatindicatoren:

- Banen gecreëerd in ondersteunde entiteiten
- Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)
- Kleine en middelgrote ondernemingen die product- of procesinnovatie introduceren
- Deelnemers die na deelname een kwalificatie behalen
- Geraamde broeikasgasemissies
- Jaarlijks aantal gebruikers van nieuwe of gemoderniseerde onderwijsvoorzieningen
- Ondersteunde leerplaatsen in mkb
- MKBpersoneel dat een opleiding in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap voltooit (naar type vaardigheid: technisch, management, ondernemerschap, groen, overig) (FTE).

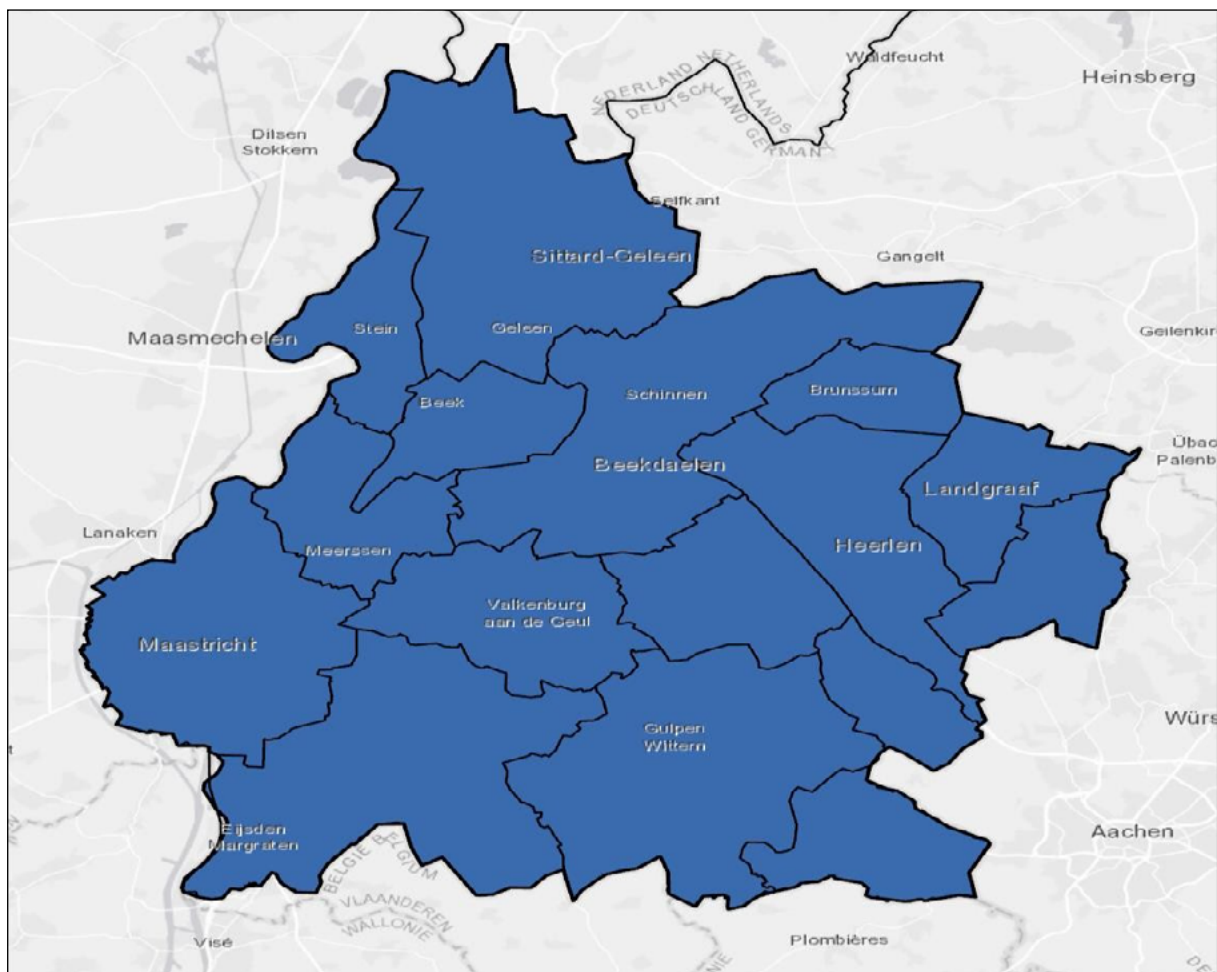
3.7 Zuid-Limburg

Context en aanleiding JTF Zuid-Limburg

Het opvangen van de sociaal-economische gevolgen van de transitie van de chemie staat centraal in de JTF-inzet van Zuid-Limburg. De transitie zorgt voor het verlies van veel banen in de chemie en verbonden sectoren. Ook zorgt de transitie voor meer krapte en een toenemende mismatch op de arbeidsmarkt.

Om deze transitie-effecten op te vangen zet Zuid-Limburg het JTF in om nieuwe, duurzame banen te creëren, waarbij het Chemelotcluster als basis dient voor toekomstbestendige, duurzame werkgelegenheid in de groene chemie en in aanpalende sectoren (diversificatie). Daarbij ligt de focus d.m.v. "design to recycle" (ontwerpen voor hergebruik) op maximaal circulair materiaalgebruik (mechanische en chemische recycling, reststromen als grondstof), bio-grondstoffen en een duurzame energievoorziening (elektrificatie, waterstof). Ook duurzame nieuwe productiemodellen op kruisbestuivingen met chemie (bijv. met farmacie, kansrijk gezien de aanwezigheid van het Life Science & Health cluster) is een ontwikkelkans. Om binnen deze thema's tot nieuwe banen te komen, ondersteunt het JTF de ontwikkeling en toepassing van kennis en innovatie én investeringen in benodigde technologieën, systemen, infrastructuur. Ook ondersteunt het JTF arbeidsmarktinzet gericht op een veerkrachtige en weerbare beroepsbevolking in het licht van de transitie.

Figuur 7: JTF-regio Zuid-Limburg

Inzet JTF Zuid-Limburg in 3 sporen

De belangrijkste beleidsdoelstellingen waar steun voor kan worden aangevraagd in Zuid-Limburg worden langs de drie sporen ingezet zoals omschreven in hoofdstuk 1:

Spoor 1: Vernieuwing en versterking regionale economie: circulaire innovatie en toepassingen

De activiteiten richten zich met name op de toepassing en opschaling van innovatie in het mkb.

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- **Circulair:** o.a. innovatief circulair ontwerp en innovatie op het gebied van reststromen als grondstof (door o.a. mechanische recycling, solvolyse, pyrolyse en vergassing). Met doorontwikkeling van pyrolyse worden plastic reststromen omgezet naar grondstoffen voor de chemie, ter voorkoming van fossiele grondstoffen en sluiting van de materialenkringloop;
- **Biobased:** o.a. innovatieve toepassing van bio-grondstoffen (o.a. door gebruik van biobased nafta, productie van drop-in chemicaliën en dedicated biobased polymeren). Biomassa als brandstof is niet voorzien;
- **Digitale innovaties in de chemie**, in de overgang van lineaire naar circulaire, complexe ketens t.b.v. nieuwe banen in circulaire, complexe ketens;
- **Overige proces- en productinnovatie** t.b.v. de groene chemie, waaronder op het gebied van elektrificatie (o.a. door plasmatechnologie en elektrificatie van thermische processen) en innovatieve productie en toepassingen van groene waterstof;
- **Integrale acties die én op innovatie én op arbeidsmarkt** inzetten, o.a. ondersteuning bij aanpassingen door werknemers en ondernemingen en bij de ontwikkeling van vaardigheden (voor slimme specialisatie, de industrietransitie, ondernemerschap en het aanpassingsvermogen van ondernemingen).

Spoor 2: Investerings in technologie, systemen en infrastructuur: circulair fundament

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- **Groene waterstofinfrastructuur:** o.a. de aanleg van een lokale waterstofringleiding, aansluitingen op de landelijke waterstofinfrastructuur, en installaties voor de productie van groene waterstof, mits groen geproduceerd en gebruikt om de industrie te verduurzamen. Inzet op waterstofinfrastructuur binnen het JTF en het HVP zijn complementair aan elkaar; waarbij in Zuid-Limburg de nadruk ligt op lokale aansluitingen, netwerken en innovatieve toepassingen;
- **Circulaire infrastructuur:** acties gericht op de aanleg van pijpleidingen, een waterstofringleiding;
- **CO₂-infrastructuur:** pijpleidingen voor lokaal transport en hergebruik van CO₂ en aantakking op (inter)nationale CO₂-buisleidingen (o.a. met Rotterdam (Porthos) en Noordrijn-Westfalen, evt. gekoppeld aan een waterstofnetwerk. Met deze voorgenomen acties worden geen activiteiten ondersteund die gebruik maken van fossiele brandstoffen;
- **Lokale openbare infrastructuur voor elektrificatie** van het chemiecluster. Er wordt geen aanleg van 380 kV-leidingen gesteund. Wel passen binnen het JTF:
 - Innovatieve oplossingen die lokaal netcongestie tegengaan om zo elektrificatie mogelijk te maken en gevolgen van de transitie (nl. netcongestie) op te vangen (bijv. door innovatieve opslag van energie, lokale uitwisseling en flexibiliteitsopties)
 - Lokale 150 kV aansluitingen naar specifieke bedrijven(clusters) op Chemelot vanaf het 380 kV station incl. balanceringsopties.
- **Haalbaarheidsonderzoek** en **proceswerkzaamheden** om investeringen in bovenstaande zaken te initiëren;
- **Integrale acties die én op innovatie én op arbeidsmarkt** inzetten, waaronder de aanleg van kennisinfrastructuur en infrastructurele faciliteiten voor technologieontwikkeling en -overdracht.

Voor acties onder spoor 2 geldt dat er sprake moet zijn van een 'hefboomwerking': acties moeten een impuls geven aan de het op de markt brengen van duurzame technologieën. Ook moet er sprake zijn van 'open access': voorzieningen zijn (evt. tegen betalingen met technische voorwaarden) voor alle partijen in het cluster toegankelijk.

Spoor 3: – Een wendbare en weerbare beroepsbevolking: circulaire human capital agenda

Voorbeelden van te ondersteunen acties of projecten zijn:

- **Toekomstbestendig onderwijs en arbeidsmarkt door Leven Lang Ontwikkelen.**
 - Ontwikkelen, toevoegen en moderniseren van infrastructuur voor onderwijs en opleiding (centra), gekoppeld aan activiteiten voor opleiding en om- en bijscholing. Doel is de ondersteuning van de aansluiting met en overgangen op de arbeidsmarkt in de chemie;
 - Ontwikkelen van 'circulaire economie-modules' voor werkenden i.s.m. onderwijs, realisatie van maker spaces/fieldlabs voor studenten en professionals, een Expertisecentrum Circular Engineering, en het verbeteren van onderwijscurricula (integreren van circulaire kennis, ontwikkelen van curricula of delen daarvan);
 - Onderwijsfaciliteiten om op te leiden voor kansrijke crossovers met de chemie (denk aan kruisbestuiving chemie-farmacie) passen hieronder.
- **Begeleiding van werkzoekenden bij het zoeken van een baan in de groene chemie**, in een door de klimaattransitie veranderende sector;
- **Aantrekken en behoud talent voor de groene chemie.** Het gaat om hardware (infrastructuur) en 'software' (begeleiding) om talent voor de groene chemie aan te trekken en te behouden.
 - aantrekken van zij-instromers (o.a. met een Talentenbureau)
 - het aantrekken van jeugd (o.a. met een Talent Office, ondersteuning bij matching van vraag en aanbod)
 - begeleiding van werkzoekenden, inzet op duurzame inzetbaarheid
 - vergroting van participatie op de arbeidsmarkt van vrouwen in de chemie.

Doelgroepen

JTF Zuid-Limburg gaat uit van een 'ecosysteemaanpak' met een focus op de chemie (Chemelot Circular Hub) met deelname van:

- Bedrijfsleven: Het mkb (of kmo), incl. start- en scale-ups als primaire doelgroep in spoor 1 en 2. Deelname van grootbedrijf in projecten als cofinancier, observant of stakeholder is mogelijk, maar directe financiering aan het grootbedrijf is niet voorzien. De focus ligt op de chemie, maar samenwerking met aanpalende sectoren t.b.v. een groene chemie is ook voorzien (zie ook TJTP).
- Kennis- en onderwijsinstellingen (MBO, HBO, WO), o.a.:
 - Brightlands Chemelot Campus
 - AMIBM
 - Maastricht University
 - Kennis-As Limburg
- Overheden: gemeenten, provincie, arbeidsmarktregio's en het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)
- Overige arbeidsmarktpartijen: vakbonden, werkgeversorganisaties, regionale mobiliteitsteams (RMTs)
- Arbeidsmarkt doelgroepen: werkenden in de chemie en industrie, werkzoekenden, zij-instromers, scholieren en studenten, allen met een relatie met de klimaattransitie en binding met de regionale arbeidsmarkt

Belangrijkste output en resultaat indicatoren JTF Zuid-Limburg

Om te monitoren of de projecten goede uitkomsten opleveren (output) en of het JTF-programma daarmee ook de juiste resultaten behaalt, zijn diverse indicatoren aangewezen.

Outputindicatoren:

- Totaal aantal deelnemers
- Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)
- Ondernemingen ondersteund door subsidies
- Ondernemingen met niet-financiële steun
- Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties
- Klaslokaalcapaciteit van nieuwe of gemoderniseerde onderwijsvoorzieningen
- 'Mkb-bedrijven die investeren in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap
- Digitale beheerssystemen voor slimme netwerken
- Oplossingen voor elektriciteitsopslag (MWh)

Resultaatindicatoren:

- Banen gecreëerd in ondersteunde entiteiten
- Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)
- Mkb-bedrijven die product- of procesinnovatie introduceren
- Deelnemers die na deelname een kwalificatie behalen
- Deelnemers die na deelname aan het werk zijn
- Geraamde broeikasgasemissies
- Jaarlijks aantal gebruikers van nieuwe of gemoderniseerde onderwijsvoorzieningen
- Mkb-personeel dat een opleiding in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap voltooit (naar type vaardigheid: technisch, management, ondernemerschap, groen, overig) (FTE)

4 Uitvoering programma

4.1 Governance en betrokken regionale partijen

Voor een succesvolle transitie is voldoende draagvlak voor het realiseren van de transitie van wezenlijk belang. Daarom zijn partijen uit alle regio's betrokken geweest bij het opstellen van het JTF-programma en blijven zij betrokken tijdens de uitvoering.

Betrokkenheid tijdens de voorbereiding

Elke regio heeft een eigen transitieplan opgesteld, voor de passende inzet van JTF-middelen in de regio. Per regio waren daarbij de relevante partijen betrokken, waaronder provincies, gemeenten, partijen uit het maatschappelijk middenveld, bedrijven, sociale partners, onderwijsinstellingen en jongerenorganisaties. Deze betrokkenheid werd per regio vormgegeven, onder andere door diverse bijeenkomsten voor belanghebbenden en een schriftelijke consultatieronde. Daarnaast heeft het Rijk overleg gevoerd met medeoverheden, maatschappelijke en sociale partners over de invulling van het JTF-Programma.

Betrokkenheid tijdens de uitvoering en monitoring

Ook in de uitvoering blijven partijen betrokken in de uitvoering, toezicht en evaluatie van het programma. De volgende partijen zijn betrokken bij de uitvoering van het JTF-programma en worden hieronder verder toelicht:

- Regionale stuurgroepen
- Monitoringscomité
- Deskundigencommissie
- Beheerautoriteit
- Intermediare Instanties
- Begeleidingscommissie evaluatie

Regionale Stuurgroepen

In elke regio wordt een regionale stuurgroep ingericht met belanghebbenden op het vlak van economie en arbeidsmarkt. Elke regionale stuurgroep levert één afgevaardigde in het Monitoringscomité. De regionale stuurgroep:

- stelt de wijze en tijdstippen van de openstelling van projectoproepen vast;
- bespreekt de monitoringsrapportages van de bestedingen in de regio ter voorbereiding van het Monitoringscomité; en
- stelt de deskundigencommissie voor die door de minister van Sociale Zaken en werkgelegenheid wordt ingesteld.

Monitoringscomité

Het monitoringscomité ziet toe op de correcte uitvoering van het JTF-programma. Voor de uitvoering van het gehele JTF-programma wordt één monitoringscomité ingesteld. Dit comité bestaat in ieder geval uit:

- Vertegenwoordiger werkgevers
- Vertegenwoordiger werknemers
- Vertegenwoordigers JTF-regio's
- Vertegenwoordiger kennisinstellingen
- Vertegenwoordiger onderwijsinstellingen
- Vertegenwoordiger milieuorganisatie
- Vertegenwoordiger jongerenorganisatie
- Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

- Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap
- Maatschappelijk middenveld

Deskundigencommissie

In elke regio wordt een deskundigencommissie ingesteld. Dit is een expertgroep van onafhankelijke deskundigen op de terreinen van het JTF-programma. Deze commissie zal de beoordeling van projectaanvragen uitvoeren. Nadat aanvragen door de Intermediaire Instanties (zie hierna) zijn getoetst op volledigheid en op de match met het JTF, beoordeelt de deskundigencommissie de kwaliteit van de aanvragen. De deskundigencommissie geeft zwaarwegend advies aan de intermediaire instanties over welke projecten moeten worden goedgekeurd.

De criteria voor de selectie van deskundigen in de commissie zijn:

- Onafhankelijkheid; geen betrokkenheid bij aanvragers.
- Deskundigheid: inhoudelijke expertise op het/de terrein(en) van het programma.

De deskundigencommissie wordt benoemd door de Intermediaire Instanties in samenspraak met de beheerautoriteit en op advies van het monitoringscomité.

Beheerautoriteit

Het UVB (Uitvoering Van Beleid) treedt op als beheerautoriteit. Het UVB is onderdeel van SZW en zorgt voor het beheer van het programma. Ook is UVB samen met de intermediaire instanties (zie hierna) verantwoordelijk voor de uitvoering van het JTF.

Intermediaire Instanties

Het JTF-programma wordt in zes regio's uitgevoerd in samenwerking met drie intermediaire instanties: Stimulus Programmamanagement (Zuid-Nederland), Kansen voor West (West-Nederland) en SNN (Noord-Nederland). Zij zijn samen met het UVB verantwoordelijk voor de uitvoering en publiceren de informatie over de regionale programma's en projectoproepen, fungeren als loket voor vragen van initiatiefnemers, en begeleiden de projectoproepen en het contact daarover met indieners.

Begeleidingscommissie evaluatie

Voor de evaluatie van het JTF-programma wordt het evaluatieplan JTF 2021-2027 opgesteld en uitgevoerd. Ter begeleiding van het onderzoek wordt een begeleidingscommissie ingesteld. De samenstelling van de begeleidingscommissie wordt bepaald aan de hand van het type onderzoek dat plaatsvindt, maar zal in ieder geval bestaan uit relevante partijen vanuit het maatschappelijke middenveld.

4.2 Administratieve lastenverlichting en vereenvoudigde kostensoorten

Binnen het JTF-programma wordt gekeken naar het toepassen van maatregelen voor administratieve lastenverlichting die recent in andere Europese programma's (EFRO en ESF) zijn afgesproken.

Concreet zijn er verschillende opties voor vereenvoudigde kostensoorten opgenomen in het programma. Deze zijn hieronder kort genoemd. Meer informatie over de toepassing van de vereenvoudigde kostensoorten zal bij de openstelling gecommuniceerd worden.

Bij de projectselectie zullen criteria worden gebruikt ten gunste van "groene" oplossingen. Deze criteria zullen worden aangepast aan de aard van de interventie en zo breed mogelijk worden toegepast.

Opgenomen vereenvoudigde kostenopties (SCO's) zijn:

- Integrale Kostensystematiek (IKS) voor kennisinstellingen.
- SCO1: standaard uurtarief van €55 voor personeelskosten.
- SCO2: standaard maandbedrag van €7.800 voor personeelskosten indien de medewerker de volledige werkweek aan het project werkt; of naar rato gebaseerd op het percentage van de tijd dat aan het project wordt gewerkt.
- SCO3: standaard uurtarief van €67, opgebouwd uit €55 voor personeelskosten een opslag van 40% voor alle overige subsidiabele kosten.
- SCO4: standaard maandbedrag van €9.600 voor personeelskosten, inclusief opslag overige subsidiabele kosten, indien de medewerker de volledige werkweek aan het project werkt; of naar rato gebaseerd op het percentage van de tijd dat aan het project wordt gewerkt.
- SCO5: over het totaalbedrag aan overige kosten derden (bijv. inhuur, aankoop, declaraties) wordt een forfait van 1% berekend dat alle kleine uitgaven tot €250 dekt. Uitgaven tot €250 kunnen daarmee niet meer gedeclareerd worden.

4.3 *Communicatie en zichtbaarheid*

Communicatiedoelstellingen, doelgroepen en kanalen

De communicatie rond het JTF-programma is in een landelijke samenwerking opgepakt. De focus ligt op het zichtbaarheid geven aan de programma's en projecten, het onderstrepen van het belang van de bijdrage van Europees geld aan de klimaattransities, en het ondersteunen van goedgekeurde projecten bij hun communicatieverplichtingen.

Er wordt door de Intermediaire Instanties, samen met de regio's, een specifieke communicatiestrategie opgesteld met regionale accenten. De belangrijkste doelgroepen zijn:

1. (Potentiële) begunstigden
2. Belanghebbenden
3. Publieke doelgroepen
 - De politiek (besluitvoerders op lokaal-regionaal-landelijk-Europees niveau).
 - Het grote publiek (Nederlandse burgers).

Er wordt gewerkt met een cross-mediale aanpak waarin de volgende kanalen worden benut: een programmawebsite, het nationale webportaal europaomdehoek.nl, online media, evenementen en print media (o.a. factsheets en artikelen).

Strategische projecten

Als onderdeel van de communicatiestrategie zullen medio 2023 minimaal 6 projecten van strategisch belang worden aangewezen: één per regio. Strategische projecten zijn projecten die bijdragen aan het versterken van de regionale kracht van de industrie met als doel maatschappelijke én economische gevolgen van de transitie op te kunnen vangen. De projecten zijn een toonbeeld van samenwerking met een brede doelgroep in en tussen regio's en leveren een significante bijdrage aan de resultaat- en output indicatoren van het programma. Ook projecten met nauwe betrokkenheid van de industrie als geheel of een belangrijke bedrijfstak in de JTF-regio kunnen als strategisch aangemerkt worden. Tot slot is schaalbaarheid ook kenmerkend voor een strategisch project. Voor de zes strategische projecten worden aanvullende communicatie-inspanningen gedaan, waarbij de projecten, de Intermediaire Instanties en de Beheerautoriteit nauw samenwerken.